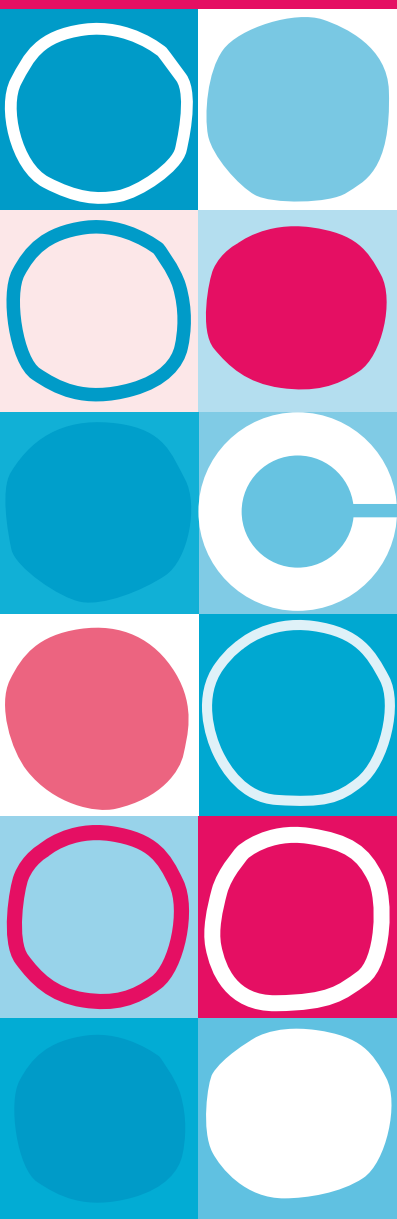

Učni načrt

GIMNAZIJA

ANGLEŠČINA

Učni načrt

GIMNAZIJA

ANGLEŠČINA

Splošna, klasična, strokovna gimnazija

OBVEZNI ALI IZBIRNI PREDMET IN MATURA (420 UR)

Učni načrt

ANGLEŠČINA

Gimnazija; Splošna, klasična, strokovna gimnazija
Obvezni ali izbirni predmet in matura (420 ur)

Predmetna komisija:

Vineta Eržen, Zavod RS za šolstvo, predsednica
mag. **Alenka Budihna**, Gimnazija Bežigrad, Ljubljana, članica
Berta Kogoj, Zavod RS za šolstvo, članica
Blanka Klobučar, Gimnazija Vič, Ljubljana, članica
Boštjan Vrecl, Osnovna šola Rada Robiča Limbuš, član
Ingrid Zupanc - Brečko, I. OŠ Celje, članica
Jelka Napast, Osnovna šola Rada Robiča Limbuš, članica
dr. **Karmen Pižorn**, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, članica
mag. **Katica Semec Pevec**, Zavod RS za šolstvo, članica

Predmetna komisija za posodabljanje učnega načrta za angleščino je izhajala iz učnega načrta za angleščino iz leta 1998. Upoštevala je tudi mnenja in nasvete učiteljev, svetovalcev in drugih strokovnjakov ter objavljena dela slovenskih in tujih avtorjev v zvezi s poukom angleščine.

Recenzentki:

dr. **Meta Grosman**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
Tatjana Shrestha, Gimnazija Kranj

Izdala: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Milan Zver**

Za zavod: mag. **Gregor Mohorčič**

Uredili: **Katja Križnik** in **Nataša Purkat**

Jezikovni pregled: **Tatjana Ličen**

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

371.214.1:811.111

UČNI načrt. Angleščina [Elektronski vir] : gimnazija : splošna, klasična, strokovna gimnazija : obvezni ali izbirni predmet in matura (420 ur) / predmetna komisija Vineta Eržen ... [et al.]. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2008

Način dostopa (URL): http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/ss/programi/2008/Gimnazije/UN_ANGLESCINA_gimn.pdf

ISBN 978-961-234-709-3 (Zavod RS za šolstvo)

1. Eržen, Vineta

239266560

Kazalo

1 OPREDELITEV PREDMETA	5
1.1 Okoliščine	5
1.2 Umestitev angleščine v predmetnik	6
2 SPLOŠNI CILJI/KOMPETENCE	7
2.1 Ključne kompetence za vseživljenjsko učenje	7
2.1.1 Sporazumevanje v maternem jeziku	8
2.1.2 Sporazumevanje v tujih jezikih	8
2.1.3 Matematična pismenost in osnovne kompetence v znanosti in tehnologiji	9
2.1.4 Digitalna kompetenca	9
2.1.5 Učenje učenja	10
2.1.6 Medosebna, medkulturna, družbena in državljanska kompetenca	10
2.1.7 Podjetnost in samoiniciativnost	11
2.1.8 Kulturna zavest/ozaveščenost in izražanje	11
2.2 Splošna znanja in zmožnosti	11
2.3 Sporazumevalna možnost	11
2.4 Splošna in posebna znanja in zmožnosti	12
3 CILJI IN VSEBINE	14
3.1 Razvijanje zmožnosti razumevanja in tvorjenja besedil ter posredovanja v angleščini	14
3.1.1 Poslušanje in slušno razumevanje	14
3.1.2 Branje in bralno razumevanje	15
3.1.3 Govorno sporočanje in sporazumevanje	16
3.1.4 Pisno sporočanje in sporazumevanje	17
3.1.5 Posredovanje	18
3.2 Cilji pouka književnosti	18
3.3 Tematska področja in priporočene teme	19
4 PRIČAKOVANI DOSEŽKI/REZULTATI	20
4.1 Slušno razumevanje	22
4.2 Bralno razumevanje	24
4.3 Govorno sporočanje/sporazumevanje	26
4.4 Pisno sporočanje/sporazumevanje	28
4.5 Medkulturna zmožnost	29
5 MEDPREDMETNE POVEZAVE	31
5.1 Povezovanje z drugimi predmeti	31
5.2 Nadpredmetne teme	32
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	34
6.1 Splošne smernice	34

6.2	Pristopi k učenju in poučevanju angleščine	35
6.2.1	Komunikacijske dejavnosti	35
6.3	Načrtovanje učenja, poučevanja, preverjanja in ocenjevanja znanja	36
6.3.1	Načrtovanje ciljev	36
6.3.2	Načrtovanje dejavnosti za doseganje izbranih ciljev	36
6.3.3	Načrtovanje preverjanja in ocenjevanja znanja in spremljanje napredka	37
7	VREDNOTENJE	38
7.1	Povratna informacija	38
7.2	Preverjanje znanja	39
7.3	Ocenjevanje znanja	40
7.3.1	Ocenjevanje splošnih in posebnih znanj	40
7.3.2	Kazalniki kakovostnega ocenjevanja	41
7.3.3	Področja ocenjevanja	41
7.3.4	Načini ocenjevanja	42
7.3.5	Končna ocena	44

1 OPREDELITEV PREDMETA

Angleščina je danes najbolj razširjen mednarodni jezik, saj ga uporablja več tujih kot domačih govorcev, in sicer za sporazumevanje v znanosti, tehnologiji, trgovini, letalstvu, meddržavnih dogovarjanjih itd. V skladu z vlogo angleščine po svetu ter glede na intenzivne globalizacijske procese in vse tesnejšo prepletenost kultur se spreminjajo tudi okoliščine in vloga pouka angleščine.

1.1 Okoliščine

Znanje angleščine je danes pomembno in potrebno, ker: prvič, omogoča boljše razumevanje sveta, saj je večina poljudnih, književnih in znanstvenih besedil napisana ravno v tem jeziku, drugič, to je jezik, ki omogoča posamezniku uspešnejšo mobilnost tako na osebni in profesionalni kot geografski ravni, in tretjič, angleščina je jezik najhitreje se razvijajočih komunikacijskih orodij, kot sta svetovni splet in elektronska pošta. Zato je angleščina najbolj razširjen jezik tudi v slovenskih šolah. Evropske smernice priporočajo učenje vsaj še enega tujega jezika in tako uresničevanje cilja, da se je sleherni Evropejec poleg svojega maternega jezika zmožen sporazumevati še v dveh jezikih. Za uspešno vključevanje v svoje ožje in širše družbenokulturno okolje in za izpolnitev osebno-stne rasti dijaki/dijakinje pri pouku angleščine v gimnazijskem programu razvijajo vseživljenjska znanja in zmožnosti, ki so potrebni za uspešno medkulturno in medjezikovno sporazumevanje.

Dijaki/dijakinje, ki se učijo angleščino, imajo različni materni jezik: za večino je to slovenščina, na jezikovno mešanih območjih sta za dijake/dijakinje materinščina italijanščina in madžarščina; že desetletja se govorijo tudi jeziki narodov nekdanje Jugoslavije, v novejšem času pa tudi jeziki držav Evropske unije in širše mednarodne skupnosti. Pri izobraževanju prihaja pouk angleščine na vseh stopnjah v dejaven stik z različnimi predmetnimi področji, pri tem pa tudi z različnimi maternimi jeziki, z jezikom okolja, s sosedskimi in drugimi tujimi jeziki. Med učenjem in poučevanjem se naštetih jeziki in z njimi povezane kulture nenehno prepletajo, vplivajo na vsakega posameznega dijaka/dijakinjo in sooblikujejo razvoj njegove/njene osebnosti.

Pri poučevanju angleščine v gimnazijskem programu je treba upoštevati dejavnike, ki lahko različno vplivajo na pouk angleščine in sooblikujejo ta učni načrt:

- značilnosti razvoja mladostnikov v srednješolskem vzgojno-izobraževalnem obdobju: telesni, psihološki, družbeni, čustveni, etični itd.;
- spoštovanje otrokovih in človekovih pravic, omogočanje enakih možnosti, ne glede na socialni položaj, jezikovne in kulturne razlike, veroizpoved, spol in druge individualne značilnosti posameznikov;
- cilje vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji in v Evropski uniji;
- novejša spoznanja ustreznih strok, zlasti tujejezikovne didaktike, uporabnega jezikoslovja, pedagoško-psiholoških strok, splošne didaktike in jezikoslovja;
- vključenost Republike Slovenije v Evropsko unijo in iz tega izhajajočo potrebo po vključevanju v širšo, naddržavno skupnost in potrebo po drugem mednarodnem sodelovanju državljanov.

1.2 Umestitev angleščine v predmetnik

Angleščina je kot eden izmed tujih jezikov sestavina splošnoizobraževalnega programa v osnovnošolskem in srednješolskih programih. Gimnazijski program je nadgradnja osnovnošolskega programa in osnova za nadaljnje učenje angleščine. Za dijake/dijakinje, ki so se v osnovni šoli učili angleščino kot prvi tuji jezik, je lahko nadaljevanje osnovnošolskega programa, za dijake/dijakinje, ki so se v osnovni šoli učili kakšen drugi tuji jezik, pa je angleščina lahko tudi drugi tuji jezik na začetni ravni. V tem učnem načrtu je opisan program za štiriletno učenje angleščine v gimnazijskem programu (splošna in klasična gimnazija, tehniške in ekonomske strokovne gimnazije in umetniška gimnazija) kot prvega tujega jezika v okviru 420 šolskih ur.

2 SPLOŠNI CILJI/ KOMPETENCE

V tem poglavju so predstavljene splošne smernice, ki opredeljujejo glavne namene in cilje pouka angleščine v gimnazijskem programu.

V skladu z opredelitvijo predmeta in opisom okoliščin učenja in poučevanja angleščine v prvem poglavju je pouk angleščine osredinjen na dijaka/dijakinjo in spodbuja sposobnosti, osebno rast in samouresničitev vsakega posameznika. Dijaki/dijakinje pri pouku angleščine vsa štiri leta pridobivajo in razvijajo jezikovna in nejezikovna znanja, zmožnosti, spretnosti, stališča in vrednote, ki jim omogočajo dejavno, uspešno in kritično vključevanje v njihovo osebno, šolsko in družbeno okolje, nadaljnje šolanje in prihodnje poklicno udejstvovanje.

Z učenjem angleščine dijaki/dijakinje razvijajo celostno zmožnost za medkulturno in medjezikovno sporazumevanje. Kakovostno medjezikovno in medkulturno sporazumevanje jim bo omogočilo uspešno vključevanje v slovensko, evropsko in svetovno skupnost narodov in narodnosti. Zato pri pouku angleščine razvijajo:

- splošna znanja in zmožnosti,
- ključne kompetence za vseživljenjsko učenje in
- sporazumevalno zmožnost.

Splošna znanja in zmožnosti ter sporazumevalna zmožnost so v tem učnem načrtu opredeljeni v skladu s Skupnim evropskim jezikovnim okvirom za učenje, poučevanje in vrednotenje oziroma ocenjevanje jezikov (2001); Glej: http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_EN.pdf, ključne kompetence pa v skladu s priporočili Evropskega parlamenta in Sveta Evrope (2006).

V nadaljevanju so navedeni podrobnejši opisi ključnih kompetenc (2.1), splošnih zmožnosti (2.2) in sporazumevalne zmožnosti (2.3).

2.1 Ključne kompetence za vseživljenjsko učenje

Pri pouku angleščine dijaki/dijakinje nadgrajujejo kompetence vseživljenjskega učenja, ki so jih razvijali že v osnovni šoli, in hkrati razvijajo nova znanja, zmožnosti in vrednote, ki jim omogočajo vsestranski razvoj, osebno rast in samouresničitev.

Ključne kompetence za vseživljenjsko učenje sestavljajo veščine, znanja, sposobnosti oziroma nadarjenosti, stališča in prepričanja. Pomembni dejavniki pri vseh ključnih kompetencah so kritično mišljenje, ustvarjalnost, dajanje pobud, reševanje problemov, ocena tveganj, sprejemanje odločitev, konstruktivno obvladovanje čustev, odgovornost do znanja in ravnanja

v družbi. Ključne kompetence so potrebne za osebno izpolnitev in vseživljenjski razvoj, dejavno državljanstvo in vključevanje v družbo ter zaposljivost.

V nadaljevanju so navedene ključne kompetence in opisani primeri njihovega vključevanja v učenje in poučevanje angleščine.

2.1.1 Sporazumevanje v maternem jeziku

Dijaki/dijakinje s pomočjo materinščine razvijajo sporazumevalne zmožnosti v angleščini in premagujejo jezikovne ovire:

- pri sporazumevanju (sprejemanju in tvorjenju sporočil) v angleščini se naslanjajo na sporazumevalne zmožnosti in strategije, ki so jih razvili v materinščini;
- pri sporočanju se opirajo na predznanja o načelih besedilnosti (značilnosti besedilnih vrst itd.), razvitih v materinščini;
- poznajo različne načine sporazumevanja in jezik kot eno izmed sredstev sporazumevanja; pri govornem sporočanju in sporazumevanju uporabljajo ustrezne prvine nebesedne komunikacije;
- pri sprejemanju besedila (poslušanje in branje) v angleščini se lahko odzivajo tudi v materinščini, ki jo uporabljajo pri jezikovno in/ali miselno zahtevnejših dejavnostih, ki presegajo njihove jezikovne in sporočanje zmožnosti v ciljnem jeziku;
- s primerjanjem razlik in podobnosti med maternim in ciljnim jezikom (besedišče, tipične slovnične strukture, pravorečje, pravopis itd.) se ozaveščajo o delovanju sistemov obeh jezikov in tako bolje razumejo jezikovni sistem materinščine.

2.1.2 Sporazumevanje v tujih jezikih

Razvijanje sporazumevalne zmožnosti v angleščini je eden izmed glavnih ciljev pouka angleščine. Vendar se dijaki/dijakinje v svojem družbenem okolju poleg angleščine srečujejo s številnimi drugimi jeziki (tuji jeziki, jeziki okolja, uradni jeziki itd), ki jih pridobivajo namerno ali nenamerno. Pri usvajanju drugih (tujih) jezikov:

- dijaki uporabljajo znanja, veščine in strategije, ki so jih pridobili pri učenju angleščine,
- dijaki se pri sporazumevanju v drugih (tujih) jezikih naslanjajo na spretnosti in strategije, ki so jih razvili v angleščini (in nasprotno),
- razvijajo večjezično zmožnost.

Učenje angleščine spodbuja pri dijakih/dijakinjah radovednost in zanimanje za sosedske, regionalne, manjšinske, starodavne, znakovne in umetne jezike.

2.1.3 Matematična pismenost in osnovne kompetence v znanosti in tehnologiji

Dijaki/dijakinje:

- uporabljajo osnovne računske operacije in znanja različnih oblik nebesednih predstavitev podatkov (grafi, preglednice), osnovne statistične postopke, uporabljajo osnovne geometrijske pojme, razvijajo splošno prostorsko predstavljenost;
- uporabljajo zmožnost matematičnega mišljenja – abstrahiranja in posploševanja, kritičnega mišljenja (razlikovanje med dejstvi in mnenji, utemeljevanje mnenj oziroma tez), logično strukturiranje in nizanje argumentov, tako pri sprejemanju kot pri tvorjenju v angleščini in pri spoznavanju jezikovnih zakonitosti;
- razvijajo in uporabljajo svoje spoznavne zmožnosti višje ravni, to je analize, sinteze, presojanja in vrednotenja;
- uporabljajo znanja o živi in neživi naravi in znanja ter veščine s področja tehnologije (upravljanje naprav; uporaba najosnovnejših znanstvenih metod);
- spremljajo in kritično preišljajo o razvoju znanosti in napredku tehnologije, predvsem z vidika osebne in splošne varnosti ter etičnih vprašanj.

2.1.4 Digitalna kompetenca

Dijaki/dijakinje:

- kritično uporabljajo informacijsko-komunikacijsko tehnologijo za pridobivanje, vrednotenje, shranjevanje informacij in za njihovo tvorjenje, predstavitev in izmenjavo ter za sporazumevanje in sodelovanje v mrežah prek svetovnega spleta;
- poznajo in uporabljajo:
 - glavno programsko opremo, na primer urejevalnik besedil, predstavitve za pripravo in prikaze celovitih informacij, pisnih besedil, projektov ipd.,
 - svetovni splet (iskanje, zbiranje in procesiranje elektronskih informacij, podatkov in pojmov, razlikovanje med ne-/relevantnim, subjektivnim/objektivnim, resničnim/navideznim, sodelovanje v diskusijskih forumih in elektronskih učilnicah),
 - elektronsko pošto in videokonference ter druga komunikacijska orodja itd.,
 - posebno programsko opremo za učenje angleščine;
- se zavedajo razlik med resničnim in navideznim svetom;
- spoznavajo možnosti tehnologije informacijske družbe (TID), ki podpirajo ustvarjalnost in inovativnost ter vključevanje v družbo, in z njeno pomočjo razvijajo kritično mišljenje in ustvarjalnost;
- prepoznajo in upoštevajo osnovno zanesljivost in veljavnost različnih informacij in se zavedajo, da je treba pri interaktivni uporabi spoštovati etična načela;
- imajo pozitiven odnos do uporabe TID za samostojno in timsko delo, znajo varno in odgovorno uporabljati svetovni splet (spoštovanje zasebnosti in kulturnih razlik; svetovni splet želijo uporabljati za širjenje svojih obzorij).

2.1.5 Učenje učenja

Dijaki/dijakinje:

- se zavedajo, da so soodgovorni za svoje učenje in znanje, in prevzemajo del odgovornosti zanj, oblikujejo osebne cilje učenja, spoznavajo in vrednotijo svoje dosežke ter si prizadevajo za izboljšanje;
- spoznavajo metode učenja oziroma pridobivanja in ohranjanja znanj in spretnosti ter jih nadgrajujejo;
- spoznavajo svoje izobraževalne možnosti;
- se učijo učinkovito organizirati in načrtovati učenje in razvijati sposobnost koncentracije ter vztrajnosti;
- kritično razmišljajo o predmetu, učni snovi, o namenih učenja in o lastnem procesu učenja;
- razvijajo vrednote in stališča, ki podpirajo učenje: samomotivacija, samozaupanje, sprejemanje potrebe po stalnem učenju itd.

2.1.6 Medosebna, medkulturna, družbena in državljska kompetenca

Dijaki/dijakinje:

- so pripravljeni razumeti pravila ravnanja v različnih družbah in druge medkulturne razsežnosti;
- spoznavajo svoje občutke in čustva, pokažejo zanimanje za druge in spoštovanje do drugih, se izogibajo stereotipom in predsodkom, so pripravljeni sprejemati kompromise, imajo osebno integriteto in spoštujejo integriteto drugih ter so primerno samozavestni;
- so zmožni in pripravljeni za konstruktivno sporazumevanje v različnih družbenih položajih, kakovostno medosebno komunikacijo in obvladovanje nesoglasij, konstruktivno izražanje svojih frustracij in razvijanje (samo)zaupanja in empatije;
- se zavedajo svoje narodne identitete in jo razumejo ter oblikujejo zavest o sebi kot posamezniku in kot pripadniku skupnosti (družbene, državne in narodnostne) v interakciji z drugimi v Evropi in svetu in ob tem razvijajo in krepijo lastne kulturne vrednote;
- poznajo osnove pojmov, kot so demokracija, državljanstvo, najpomembnejše dogodke, ljudi in drugo, kar je v preteklosti sooblikovalo narodno, evropsko in svetovno zgodovino in sedanje razmere;
- so zmožni in pripravljeni sodelovati v dejavnostih svoje skupnosti, razvijati čut pripadnosti svoji lokalni, narodni, evropski in širši svetovni skupnosti;
- poznajo in spoštujejo razlike vrednostnih sistemov različnih skupin, na primer narodnostnih, verskih;
- kritično sprejemajo informacije iz množičnih občil.

2.1.7 Podjetnost in samoiniciativnost

Dijaki/dijakinje:

- poznajo različne možnosti in priložnosti in prepoznajo tiste, ki so primerne za njegove osebne in izobraževalne dejavnosti;
- razvijajo spretnosti načrtovanja, organiziranja, razčlenjevanja, sporočanja, izvajanja, vrednotenja, beleženja in sodelovanja v timu in pozitiven odnos do tega;
- prepoznajo svoja močna in šibka področja, dajejo pobude, se pozitivno odzivajo na spremembe in so sposobni oceniti tveganje;
- krepijo svojo radovednost, željo in potrebo po novem znanju.

2.1.8 Kulturna zavest/ozaveščenost in izražanje

Dijaki/dijakinje:

- poznajo najpomembnejše kulturne dosežke, vključno s popkulturo,
- se zavedajo evropske in svetovne kulturne dediščine in kulturne ter jezikovne raznolikosti sveta,
- cenijo umetniška dela in kulturne dogodke,
- so odprti za različnosti kulturnega izražanja in pripravljeni razvijati svoje estetske sposobnosti,
- razvijajo ustvarjalnost, potrebo po izražanju in občutek za estetske vrednote.

2.2 Splošna znanja in zmožnosti

Med splošna znanja in zmožnosti uvrščamo:

splošna znanja oziroma védenja (deklarativno znanje) o svetu, ki izhaja iz izkušenj posameznega dijaka/dijakinje, njegovega/njenega učenja ali drugih virov (tudi t. i. vsebinsko znanje) in poznavanje sveta (na primer o krajih, ustanovah, organizacijah, osebah itd.) ter vrste bitnosti (na primer konkretno/abstraktno, živo/neživo) in njihove lastnosti in razmerja (prostorska in časovna, asociativna, analitična, logična, vzrok/posledica – učinek); znanje o značilnostih različnih kultur in zavedanje o medkulturnih razlikah, medkulturna ozaveščenost in spretnosti oziroma veščine (praktične, družbene, življenjske, poklicne in prostočasne), vrednote, stališča, motivacija, kognitivni slogi, učne strategije.

CILJ: Dijaki/dijakinje pridobivajo in nadgrajujejo svoja splošna znanja, razvijajo splošne medkulturne veščine, vrednote, motivacijo in svoje osebne lastnosti.

2.3 Sporazumevalna možnost

Znanje jezika je pojem, ki ga v tem dokumentu opredeljujemo kot sporazumevalno zmožnost, sestavljeno iz naslednjih sestavin:

- **jezikovna (oziroma lingvistična) znanja in zmožnosti,**
- **sociolingvistična in družbenokulturna znanja in zmožnosti,**
- **pragmatične zmožnosti oziroma zmožnost funkcionalne rabe jezika.**

Tako opredeljeno sporazumevalno zmožnost dijaki/dijakinje uresničujejo pri poslušanju, govoru, branju in pisanju. Pri uspešnem branju, govoru itd. so vključene vse tri naštetje sestavine oziroma z njimi povezana splošna znanja in zmožnosti (2.2):

- **jezikovna znanja:** besedje, slovnična (oblikoslovna in skladenjska), pomenoslovna, glasoslovna, pravopisna in pravorečna sestavina in druge razsežnosti jezikovnega sistema;
 - CILJ: Dijaki spoznavajo jezikovni sistem angleščine in razvijajo zmožnost uporabe jezikovnih znanj za razumevanje pomena sporočil oziroma besedil in za tvorjenje novih sporočil oziroma besedil.
- **sociolingvistične zmožnosti** (družbenokulturne okoliščine jezikovne rabe, to je poznavanje družbenih dogovorov, na primer o vljudnosti, norme v zvezi s starostjo, spolom, družbenimi skupinami);
 - CILJ: Dijaki spoznavajo družbenojezikovna in družbenokulturna pravila, norme in navade in se ozaveščajo o pomenu teh znanj ter razvijajo strategije za ustrezno interpretacijo in rabo sporočil glede na ta pravila.
- **pragmatične zmožnosti** in funkcionalna jezikovna raba (ustrezna raba jezikovnih virov, ki vključuje tudi prožnost, govorne menjave, razvijanje teme, propozicijsko natančnost (razumljivost sporočila, prepričljivost in upoštevanje zahtev okoliščin sporazumevanja) in tekočnost govora ter razumevanje in strukturiranje besedil);
 - CILJ: Dijaki spoznavajo osnovne lastnosti besedil in razumejo zakonitosti ustrezne tvorbe pisnih in govornih besedil ter sporazumevanja. Na podlagi teh znanj besedila pri sprejemanju ustrezno interpretirajo, pri tvorjenju pa pravila upoštevajo.

Dijak/dijakinja v jezikovni rabi prepozna, razume in uporablja naslednje sporočilne namene:

- navezovanje in vzdrževanje stikov,
- vpraševanje po informacijah in dajanje informacij,
- izražanje stališč in mnenj, na primer preferenc, mnenj, (ne)strinjanj,
- izražanje prepričanja ali negotovosti, radovednosti, upanja, optimizma, pesimizma, veselja, občudovanja, skrbi, presenečenja, nezadovoljstva, razočaranja, dolgočasje, razburjenja, zanimanja,
- prošnja za pomoč, ponujanje, sprejemanje ali zavračanje pomoči.

2.4 Splošna in posebna znanja in zmožnosti

Metodologija izdelave učnega načrta predvideva delitev znanj na splošna in posebna znanja.

Splošna znanja in zmožnosti pri pouku angleščine so v tem učnem načrtu opredeljeni kot znanja, potrebna za splošno izobrazbo ob končanju gimnazijskega programa. Namenjena so vsem dijakom/dijakinjam, zato jih je treba pri pouku obvezno obravnavati. Sestavljena so iz splošnih in sporazumevalnih zmožnosti ter ključnih kompetenc, ki so opisane v poglavjih 2 in 3.

Posebna znanja so namenjena poglobljanju sporazumevalnih zmožnosti in posameznih ključnih kompetenc. Posebna znanja načrtuje učitelj skladno s potrebami pouka in glede na zanimanje dijakov/dijakinj. Stopnja mogočega doseganja splošnih in posebnih znanj je razvidna iz lestvic v poglavju 4 (Glej tudi poglavji 6 in 7.).

Ne glede na takšno delitev znanj in zmožnosti, učitelji vse dijake/dijakinje spodbujajo k razvijanju raznolikih, uporabnih in vseživljenjskih znanj in zmožnosti, medkulturne ozaveščenosti in strpnosti.

Na podagi tega učnega načrta učitelji angleščine pripravijo svoj program pouka in pri tem upoštevajo značilnosti dijakov, šole, ožjega in širšega okolja. Spodbujajo večjezičnost in dijakom/dijakinjam omogočajo učenje angleščine v skladu s svojo osebno medjezikovno in medkulturno izkušnjo in cilji.

3 CILJI IN VSEBINE

Znanja in zmožnosti, ki omogočajo učinkovito sporazumevanje v angleščini, so hkrati cilji in vsebine učenja angleščine kot tujega jezika. Pri učinkovitem sporazumevanju v angleščini dijaki/dijakinje pokažejo, *kaj vedo/znajo* in *kako* so zmožni pridobljeno znanje in zmožnosti uporabljati pri sporazumevanju: sprejemanju sporočil, posredovanju in tvorjenju besedil ter interakciji v angleščini. Izhodišče za sporazumevanje pri pouku angleščine so ustrezne sporazumevalne dejavnosti in tematska področja.

3.1 Razvijanje zmožnosti razumevanja in tvorjenja besedil ter posredovanja v angleščini

Cilji in znanja, ki so opisani v nadaljevanju, določajo znanja in zmožnosti, ki naj bi jih dijaki/dijakinje razvijali pri sprejemanju sporočil in tvorjenju besedil v angleščini. Dokončna operacionalizacija ciljev je odvisna od okoliščin pouka, zato so navedeni cilji, znanja in spretnosti le izhodišče za nadaljnje načrtovanje pouka.

Cilji:

- poslušanje in slušno razumevanje: dijaki/dijakinje razumejo besedna sporočila v angleščini;
- govorno sporazumevanje in sporočanje: dijaki/dijakinje se govorno sporazumevajo in sporočajo v ustrezni pogovorni angleščini;
- branje in bralno razumevanje: dijaki/dijakinje razumejo pisna besedila v angleščini;
- pisanje, pisno sporazumevanje in pisno sporočanje: dijaki/dijakinje zapisujejo, pisno sporočajo in se pisno sporazumevajo v ustrezni pisni angleščini;
- posredovanje ali mediacija: dijaki/dijakinje govorno in/ali pisno posredujejo iz angleščine v slovenščino in nasprotno.

Opisi sporazumevalnih zmožnosti v nadaljevanju (od 3.1.1 do 3.1.5) vključujejo jezikovna, sociolingvistična in pragmatična znanja in zmožnosti (poglavje 2.3) ter splošna znanja in zmožnosti (2.2), potrebna za uspešno razumevanje sporočil, sporazumevanje in posredovanje v angleščini.

3.1.1 Poslušanje in slušno razumevanje

Dijaki/dijakinje poslušajo govorna besedila in/ali spremljajo avdiovizualna sporočila in pri tem na različne načine, skozi bolj ali manj kompleksne komunikacijske dejavnosti, v skladu z različnimi nameni

- razvijajo razumevanje standardno sprejete izgovarjave in spoznavajo različna narečja;

- razvijajo zmožnost razumevanja podatkov in podrobnosti in razlikovanja med bistvenimi in nebistvenimi informacijami;
- razvijajo zmožnost razumevanja bistva govornega besedila/avdiovizualnih sporočil itd.;
- razvijajo zmožnost sklepanja o povezavah, razvoju pripovedi in dokazov v krajšem in daljšem govornem besedilu oziroma v filmu, v multimedijski predstavi, itd.;
- spoznavajo in poglobljajo razumevanje načinov, s katerimi so kulturne perspektive vpisane v avdiovizualna besedila v angleščini;
- prepoznavajo okoliščine sporazumevanja in razpoloženje govorcev/udeležencev;
- spoznavajo in uporabljajo nadomestne strategije, da bi presegli vrzeli v razumevanju;
- na svetovnem spletu poslušajo in izbirajo med avdiovizualnimi besedili in jih ustrezno uporabljajo za izpolnjevanje nalog/projektov;
- razumevanje govornega/avdiovizualnega besedila izražajo z ustreznim besednim oziroma nebesednim odzivom.

3.1.2 Branje in bralno razumevanje

Dijaki/dijakinje berejo različne vrste pisnih besedil in pri tem na različne načine, skozi bolj ali manj kompleksne dejavnosti, v skladu z različnimi nameni:

- prepoznavajo različne vrste besedil in spoznavajo njihove značilnosti in zakonitosti;
- spoznavajo in uporabljajo različne bralne strategije (sklepanje o vsebini besedil iz naslova, slik, napovedovanje dogodkov itd.);
- razvijajo razumevanje podrobnosti v besedilu, prepoznavajo besedne zveze in jezikovne strukture; poglobljajo razumevanje zakonitosti jezikovne rabe;
- razvijajo razumevanje ključne/-ih misli in pomembnih podatkov v prebranem besedilu;
- razvijajo zmožnost sklepanja o vzročnih in drugih povezavah, razvoju pripovedi in argumentov v besedilu;
- za bolj poglobljeno razumevanje razvijajo zmožnost učinkovite uporabe slovarjev in različnih elektronskih in drugih referenčnih gradiv;
- kritično vrednotijo podatke, ki so dostopni (na svetovnem spletu), in jih ustrezno uporabljajo;
- poglobljajo razumevanje literarnega in drugih vrst besedil in spoznavajo načine, s katerimi so kulturne značilnosti vpisane v literarna in neliterarna besedila;
- razvijajo zmožnost analize in sinteze (podatkov iz besedila in ugotovitve primerjajo z informacijami, ki so jim dostopne v materinščini oziroma v jezikih, ki jih obvladajo ali se jih učijo);
- razvijajo širšo medkulturno in medjezikovno zmožnost, na primer z branjem izvirnih leposlovnih besedil v angleščini (3.2).

Razumevanje prebranega besedila izražajo z ustreznim besednim oziroma nebesednim odzivom.

3.1.3 Govorno sporočanje in sporazumevanje

Pri pouku angleščine se dijaki/dijakinje vključujejo v razprave, pridobivajo informacije, izražajo želje, čustva in mnenja o različnih temah in vprašanjih. Za uspešno tvorjenje govornih sporočil in za učinkovito sporazumevanje dijaki/dijakinje razvijajo ustrezna znanja in spretnosti.

Govorno sporočanje

Dijaki/dijakinje govorijo/pripovedujejo o različnih temah in pri tem:

- razvijajo izgovarjavo in intonacijo v eni izmed standardnih izgovarjav;
- spoznavajo komunikacijske strategije za usklajevanje (spo)razumevanja;
- govorno sporočajo o različnih temah in pri tem poglobljajo razumevanje medkulturnih značilnosti ter utemeljujejo svoja mnenja in poglede;
- razvijajo zmožnost funkcionalne jezikovne rabe oziroma zmožnost uporabe ustreznih jezikovnih sredstev na ravni govornega besedila;
- spoznavajo medkulturne dogovore, ki vplivajo na sporazumevanje med govorcem in njegovim občinstvom, in si prizadevajo te dogovore čim bolj razumeti/upoštevati;
- spoznavajo načine izražanja idej, čustev, stališč in mnenj, mnenj, (ne)strinjanj in ravnanje v skladu s ciljnimi občinstvom in okoliščinami sporazumevanja;
- razvijajo zmožnost sporočanja s pomočjo vizualne (multimedijske tehnologije) in druge podpore;
- razvijajo zmožnost uporabe strategij za tvorjenje govornih besedil, poglobljajo sporazumevalne strategije in strategije samostojnega učenja.

Govorno sporazumevanje

Za neposredno medosebno sporazumevanje in sporazumevanje preko medijev (telefon, mreže, konference na daljavo ...), vključno z ustreznimi znanji, ki so potrebna tako za sporočanje kot za sporazumevanje, dijaki/dijakinje:

- spoznavajo in širijo komunikacijske strategije za uspešno sporazumevanje (na primer načine, kako začeti, nadaljevati in končati pogovor);
- razvijajo ozaveščenost o medkulturnih dogovorih, ki vplivajo na sporazumevanje med posamezniki;
- spoznavajo različne vzorce sporazumevanja pri srečevanju z uporabniki angleščine kot jezika mednarodne komunikacije in razvijajo zmožnost ustreznega odzivanja; izražanje stališč in mnenj, na primer preferenc, mnenj, (ne)strinjanj navezovanje in vzdrževanje stikov;
- si prizadevajo za razumevanje drugosti in drugačnosti in razvijajo občutljivost/dovzetnost za pričakovanja prejemnikov sporočila.

Poleg že opisanih znanj in zmožnosti za uspešno govorno sporočanje in sporazumevanje razvijajo zmožnosti slušnega razumevanja, kulturo poslušanja, zmožnost sprotnega prilagajanja okoliščinam, razumevanje govorice telesa in ustrezno odzivanje.

3.1.4 Pisno sporočanje in sporazumevanje

Pri pouku angleščine dijaki/dijakinje tvorijo različne vrste besedil in pri tem opisujejo, pripovedujejo, primerjajo in dokazujejo pojave, dogodke, procese, ki so povezani z različnimi temami. Za uspešno ustvarjanje pisnih besedil dijaki/dijakinje razvijajo ustrezna znanja in zmožnosti.

Pisno sporočanje

Dijaki/dijakinje tvorijo različna pisna besedila in pri tem:

- razvijajo pravopisno znanje in zmožnosti, pravilen zapis besed in besednih zvez ter uporabo ločil;
- razvijajo zmožnost uporabe ustreznih jezikovnih sredstev na ravni besedila;
- za pisanje različnih vrst besedil spoznavajo zakonitosti notranje zgradbe besedil, kohezivnost, koherenco itd., vezna sredstva;
- spoznavajo značilnosti pisanja različnih vrst besedil, uradnih in neuradnih in jih pri pisanju ustrezno uporabljajo;
- razvijajo zmožnost uporabe strategij za tvorjenje pisnih besedil in strategije samostojnega učenja;
- spoznavajo načine izražanja idej, čustev, s pomočjo multimedijske tehnologije in elektronske pošte;
- za uspešno pisno izražanje razvijajo zmožnost uporabe sodobne tehnologije, spletnih virov in drugih virov, dostopnih preko različnih medijev, referenčnih gradiv (na primer slovarje);
- spoznavajo medkulturne dogovore, ki vplivajo na sodelovanje med piscem in bralci, in si jih prizadevajo pri pisanju čim bolj upoštevati;
- razvijajo kritično mišljenje, zmožnost vrednotenja, sinteze in analize kulturnih in drugih pojavov in svoja razmišljanja pisno izražajo v krajših in daljših pisnih sestavkih;
- razvijajo zmožnost pisnega povzemanja in interpretiranja prebranih besedil in avdio-(vizualnih) gradiv ter dogodkov.

Pisno sporazumevanje

Pisno sporazumevanje postaja vse bolj interaktivno, osebno in s tem manj formalno (elektronska sporočila, forumi). Namen sporazumevanja je neposredno navezovanje stikov, obveščanje in izmenjava informacij, zato je tako kot pri govornem tudi pri pisnem sporazumevanju poudarjena dialoškost. Za neposredno medosebno pisno sporazumevanje (preko medijev/medmrežja: elektronska pošta, forumi), dijaki/dijakinje, vključno z ustreznimi znanji, ki so potrebna tako za govorno sporočanje kot za sporazumevanje, še posebej intenzivno razvijajo:

- zmožnost učinkovitega in zgoščenega pisanja,
- medijsko in kritično pismenost,
- kritičen odnos do informacij na svetovnem spletu.

3.1.5 Posredovanje

S posredovanjem v primerih medjezikovnih vrzeli iz angleščine v slovenščino ali slovenščine v angleščino dijaki/dijakinje učinkovito in smiselno povezujejo znanje angleščine s svojo materinščino, lahko pa tudi z drugimi jeziki, ki jih obvladajo ali pa se jih še učijo.

Dijaki pri pouku angleščine:

- spoznavajo možnosti posredovanja pri sporazumevanju med ljudmi, ki nimajo skupnega jezika;
- razvijajo zmožnost pisnega in govornega posredovanja bistva slušnega, vizualnega ali pisnega besedila v materinščini/angleščini ljudem, ki ne razumejo materinščine/angleščine;
- spoznavajo načine in značilnosti pisnega/govornega povzemanja ali prevajanja besedila iz angleščine v slovenščino (ali v katerega izmed jezikov, ki ga obvladajo) in/ali nasprotno za učinkovito posredovanje v življenjskih okoliščinah.

(Prevajanje uporabljamo kot metodo učenja, poglobljanja v besedilo oziroma kot metodo poglobljanja v medkulturno razumevanje, in ne kot metodo ocenjevanja.)

3.2 Cilji pouka književnosti

Dijaki/dijakinje pri pouku angleščine spoznavajo književnosti in druge dosežke angleško govorečih kultur in se uvajajo v samostojno branje književnih besedil v angleščini. Razvijajo medkulturno bralno zmožnost za ustvarjalno branje in za **razumevanje celostnih leposlovnih besedil** v angleščini ter za neposreden samostojen stik z leposlovjem oziroma za doživljanje umetnostnih besedil v angleščini.

Dijaki/dijakinje razvijajo zmožnost literarnega branja kot specifično podvrsto bralne zmožnosti (3.1.2 *Branje in bralno razumevanje*). Z branjem umetnostnih besedil v angleščini dijaki razvijajo:

- osnovno bralno zmožnost za branje umetnostnih besedil v angleščini,
- zmožnost interpretiranja, analize in vrednotenja umetnostnega besedila.

Za celostno razumevanje leposlovnih besedil dijaki/dijakinje spoznavajo dogajalno plast, glavne osebe, umetnostno zgradbo in besedilne posebnosti. Hkrati spoznavajo in se naučijo upoštevati izvorno družbenokulturno okolje branega besedila oziroma umestitve besedila v književno tradicijo angleško govorečih skupnosti.

3.3 Tematska področja in priporočene teme

V tem poglavju navajamo tematska področja kot mogoče temelje za dejavnosti, s katerimi dijaki/dijakinje razvijajo splošne, sporazumevalne, medkulturne in druge zmožnosti, vrednote in stališča.

Teme, ki so navedene v nadaljevanju, se navezujejo na osebno, izobraževalno, javno in zaplitveno področje (vir: CEFR¹ 2001: 45–50) in so nadgradnja osnovnošolskih tem (jaz, moj dom, moja šola, moj svet, moje okolje, moja država, sosedske in druge države, vsakdanje življenje, družbeno/kulturno/naravno okolje in vrednote).

Pregled priporočenih tem/tematskih področij:

- preživljanje prostega časa,
- mladi in sodobni svet,
- zdrav način življenja,
- domače okolje, družina, prijatelji,
- družba in svet, v katerem živimo (Slovenija, Evropa, svet),
- narava in nenehno spreminjanje,
- nekoč, danes, jutri,
- sodobna komunikacija in mediji,
- šola, študij, delo, izobraževanje in načrti posameznika za prihodnost,
- kultura (spoznavanje z različnimi kulturami skozi različne medije: knjige, film, glasbo, likovno umetnost in umetniška dela),
- znanost, gospodarstvo in tehnologija,
- globalizacija, mobilnost, migracije,
- dediščina preteklosti in dosežki sedanosti (velika imena in njihovi dosežki/izumitelji, pisatelji, znanstveniki, misleci, umetniki, državniki).

Naštete teme se pojavljajo v besedilih, ki jih dijaki/dijakinje berejo in poslušajo, in o njih razmišljajo, govorijo in pišejo. K razmišljanju in izražanju v angleščini dijaka/dijakinjo motivirajo in spodbujajo teme, ki so aktualne v sodobnem času in prostoru, in ki so povezane življenjem dijaka/dijakinje in njegovim/njenim ožjim in širšim medkulturnim okoljem (Glej poglavje 6.).

Pouk angleščine se povezuje s širšimi, nadpredmetnimi (kroskurikularnimi) temami, ki so našteje v poglavju 5 Medpredmetne povezave.

Priporočene teme niso namenjene reprodukciji, temveč smiselnemu razvijanju slušnega in bralnega razumevanja ter govornega in pisnega sporočanja, in s tem razvijanju celostne sporazumevalne zmožnosti v angleščini (Glej poglavje 6 Didaktična priporočila.).

¹ Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Svet Evrope in Cambridge University Press, 2001, http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_EN.pdf, 5. 10. 2007.

4 PRIČAKOVANI DOSEŽKI/REZULTATI

Opisi pričakovanih dosežkov dijakov/dijakinj izhajajo iz splošnih ciljev pouka angleščine (poglavje 2) in iz podrobneje opredeljenih ciljev in vsebin (poglavje 3). Za to, da dijak/dijakinja doseže pričakovani dosežek, poskrbita učitelj/učiteljica z načrtovanjem in izvedbo pouka, dijak/dijakinja pa s svojim delom in odgovornostjo, v skladu s svojimi sposobnostmi. Pričakovani dosežki so podpora dijaku pri učenju, načrtovanju in spremljanju lastnega razvoja (samovrednotenje) in podpora učiteljem pri načrtovanju pouka, pri oblikovanju smiselnih in ustreznih oblik spremljanja in še zlasti pri vrednotenju napredka v učenju.

Vrednotenje in ocenjevanje tujejezikovnega znanja in jezikovnih zmožnosti sta vse prej kot lahki nalogi, s katerima se učitelj srečuje vsak dan. Dobra praksa jezikovnega testiranja/vrednotenja jezikovnega znanja je pokazala, da morajo biti procesi učenja, poučevanja in vrednotenja/ocenjevanja med seboj dobro usklajeni in da mora poznavanje enega voditi v načrtovanje in izvajanje drugega.

Tujejezikovno učenje in poučevanje poteka že nekaj desetletij v skladu z znanstvenimi odkritji in iz njih izpeljanimi priporočili komunikacijskega pristopa, ki v ospredje postavlja **sporazumevanje kot najpomembnejši dosežek tujejezikovnega pouka**. Poznavanje jezikovnih pravil je sicer potreben pogoj, vendar nikakor zadosten za uspešno sporazumevanje. Tako se tudi vrednotenje in ocenjevanje tujega jezika naslanjata na takšne vrste nalog in dejavnosti, ki ugotavljajo/preverjajo uspešnost sporazumevanja oziroma tisto, kar je dijak v določenem tujem jeziku dejansko zmožen udeležiti.

V tem učnem načrtu smo se pri oblikovanju učnih dosežkov naslonili na Skupni evropski jezikovni okvir za učenje, poučevanje in vrednotenje/ocenjevanje jezikov (2001) (Glej: http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_EN.pdf), ki je najobsežnejši in najbolj celovit pregled delovanja s področja učenja in poučevanja tujih jezikov. Poleg opisa komunikacijskih zmožnosti (*kaj?*), ki jih mora uporabnik jezika usvojiti, da lahko uspešno in ustrezno deluje v določenem jezikovnem in kulturnem okolju, nam dokument predstavlja tudi jezikovne ravni (*kako dobro?*), ki kažejo napredek v jezikovnem znanju in zmožnosti posameznika. Določanje ravni je dolgotrajen in zahteven proces, zato je objektivno določanje ravni dijaka mogoče le, če:

- učitelj upošteva več dijakovih izdelkov v daljšem časovnem obdobju;
- je dijak vrednoten in ocenjen na podlagi raznolikih nalog in tem;
- učitelj preveri dijakovo znanje v vseh štirih jezikovnih zmožnostih (branju, poslušanju, pisanju in govoru);
- dijak svoje dosežke vrednoti s pomočjo instrumentov samorefleksije in samovrednotenja ves čas pedagoškega procesa in dejavno sodeluje pri postavljanju in uresničevanju ciljev ter določanju in uporabi kriterijev vrednotenja/ocenjevanja (Evropski jezikovni listovnik);

- učitelj seznanjen in vključi dijaka pri oblikovanju kriterijev vrednotenja/ocenjevanja pred začetkom učnega procesa;
 - dijak je seznanjen s cilji tujejezikovnega pouka v začetku šolskega leta.
- (Več o preverjanju in ocenjevanju v poglavju 7.)

Na naslednjih straneh so predstavljene lestvice za posamezno jezikovno zmožnost (branje, poslušanje, pisanje in govor). Sestavljene so tako, da je iz njih razviden pričakovan napredek dijakov. Ta se kaže tako, da se dosežki nadgrajujejo glede na posamezne dejavnike, ki so prikazani navpično v prvem stolpcu z naslovom *Dejavniki*. Dejavniki so skupek vseh spremenljivk, ki določajo sporazumevalno zmožnost, medtem ko predstavljajo ravni od A1 do B2 z njihovimi podrobnimi opisniki jezikovni in deloma nejezikovni napredek po vertikali. Na primer, okoliščine do konca drugega letnika naj bodo za dijaka čim bolj predvidljive, medtem ko naj do konca četrtega letnika usvoji tudi spretnosti za poslušanje in razumevanje slušnih besedil v manj predvidljivih okoliščinah.

Čeprav se opisniki od ravni do ravni nadgrajujejo in kot takšni prikazujejo jezikovni napredek, to ne pomeni, da se vsak element v vsaki ravni ponovi. Povedano drugače, opisniki selektivno opisujejo doseženo raven, in sicer tiste značilnosti, elemente itd., ki so za določeno raven najpomembnejši oziroma novi. Na primer, dijak, ki naj bi konec četrtega letnika dosegel raven B2, mora seveda zadostiti vsem opisnikom, ki označujejo ravni A1, A2 (UN za osnovno šolo) in B1 (zaključek drugega letnika), čeprav zadnji v ravni B2 niso izrecno omenjeni. Opisane ravni naj bi dosegali tudi dijaki, ki se učijo angleščino kot drugi tuji jezik, vendar učitelj upošteva, na primer, da bo njihovo besedišče manj bogato, jezikovne strukture manj zapletene, manjša bo jezikovna pravilnost, slabše bodo tudi zanesljivost in hitrost govora ter kakovost pisnih izdelkov.

Zelo pomembno se je zavedati, da vsi dijaki/dijakinje ne napredujejo enako hitro in tudi ne enako hitro in uspešno glede na posamezno jezikovno zmožnost. Zato opisniki določajo tako imenovani prag, ki naj bi ga preskočili vsi dijaki, da bi tako lahko uspešno nadaljevali šolanje.

Lestvicam bodo v prihodnosti dodani zgledi besedil, nalog, dejavnosti itd. za določeno raven, ki pa nikakor ne morejo pokriti široke palete mogočih vrst nalog in dejavnosti, ki se lahko uporabljajo za preverjanje jezikovnih zmožnosti dijaka. Pri določanju ravni ne smemo pozabiti, da na uspešnost (izpolnitve) izvedbe posamezne naloge oziroma dejavnosti vpliva več dejavnikov, ki so med seboj prepleteni in le v medsebojni soodvisnosti dajejo celovito podobo dosežene ravni. Naj jih nekaj naštejemo: jasnost navodil, lastnosti vnosnega besedila (tema, diskurz, konkretnost/abstraktnost vsebine, lažje/težje oziroma pogosto/redko rabljeno besedišče, težavost jezikovnih struktur itd.), vrste nalog (odprti oziroma zaprti tipi nalog), hitrost (branja, govorjenja, poslušanja), dijakove napisovalne spretnosti, vrsta in količina podpore (vnaprej podana razlaga zahtevnejšega besedišča, učiteljeva pomoč med reševanjem/izvedbo, raba slovarja itd.), vezljivost besedila, jasna/zapletena strukturiranost besedila, dolžina besedila/navodil/posamezne naloge itd.

4.1 Slušno razumevanje

DEJAVNIKI	PREDVIDENA RAVEN GLEDE NA SEJO: B1	PREDVIDENA RAVEN GLEDE NA SEJO: B2
	Po končanem 2. letniku dijak	Po končanem 4. letniku gimnazije dijak
Vrste besedil	poslušča in razume govorjena besedila, ² ki so bodisi posneta, posredovana preko medijev ali posredovana v medsebojni komunikaciji v živo;	poslušča in razume vrsto govorjenih besedil, ³ ki so bodisi posneta, posredovana preko medijev ali posredovana v medsebojni komunikaciji v živo;
Vrsta angleščine in hitrost govora	razume standardno različico posnetih govorjenih besedil ob zmerni hitrosti in zmerno hiter pogovor govorcev v živo z jasno izgovorjavo;	razume standardno različico posnetih govorjenih besedil ob normalni hitrosti in pogovor več hitrih govorcev v živo;
Okoliščine	razume bistvo sporočila v njemu predvidljivih okoliščinah, tako z domačimi kot tujimi govorce angleščine, če ti svoj govor sproti prilagajajo;	razume bistvo sporočila tudi v delno nepredvidljivih okoliščinah, tako z domačimi kot tujimi govorce angleščine, tudi ob zvokih iz ozadja;
Teme in konkretnost vsebine	razume konkretna govorna besedila, ki so povezana z njegovim osebnim in širšim družbenokulturnim okoljem in besedila z abstraktno oziroma strokovno vsebino, če so le-ta povezana z njegovim predhodnim vedenjem oziroma zanimanji;	razume govorna besedila, ki so povezana z osebnim, širšim in tudi bolj oddaljenim družbenokulturnim okoljem, ki so lahko konkretna, abstraktna ali strokovna, vendar še vedno vezana na njegovo študijsko, poklicno, ali osebno izbiro;
Naloge in dejavnosti	uspešno rešuje določene, njemu znane naloge slušnega razumevanja.	uspešno rešuje raznovrstne naloge slušnega razumevanja;

² Vrste slušnih besedil (posnetih in v živo): krajše, zmerno govorjene, jasno strukturirane in dokaj razločne debate, diskusije, radijske in televizijske drame, zabavne oddaje, radijske igre, radijske pripovedi, pesmi, pogovori, intervjuji, novice, obvestila, navodila, javni govori, predavanja, predstavitve, reklame, telefonska sporočila, turistični zvočni in televizijski posnetki, običaji (npr. verski obredi), športni komentarji, ukazi (npr. na policiji, carini, letališču), informacije po telefonu (avtomatski odzivniki, vreme, prometna obvestila, radijski in televizijski dokumentarci).

³ Vrste slušnih besedil (posnetih in v živo): daljše, dokaj hitre, precej zapletene in ponekod nerazločne debate, diskusije, radijske in televizijske drame, zabavne oddaje, radijske igre, radijske pripovedi, pesmi, pogovori, intervjuji, novice, obvestila, navodila, javni govori, predavanja, predstavitve, reklame, telefonska sporočila, turistični zvočni in televizijski posnetki, običaji (npr. verski obredi), športni komentarji, ukazi (npr. na policiji, carini, letališču), informacije po telefonu (avtomatski odzivniki, vreme, prometna obvestila, radijski in televizijski dokumentarci).

<p>Slušne strategije</p>	<p>prepozna ključne besede, se ustrezno osredinja glede na pomen in zahteve naloge, uporablja sobesedilno oporo, razvršča slišane podatke/dogodke, sklepa o slišanjem, spremlja lasten proces slušnega razumevanja, predvideva vsebino besedila, se vnaprej ustrezno pripravi na razumevanje slušnega besedila, pregleda nalogo/dejavnost pred poslušanjem itd.;</p>	<p>izpopolnjuje vrzeli v razumevanju, razume ustrezne prispodobe, dela zapiske ob poslušanju, dela sklepe o slišanjem besedilu itd.;</p>
<p>Zmožnosti slušnega razumevanja</p>	<p>posluša in izlušči bistvo besedila in njegove glavne misli ter nekaj podrobnosti in poišče posamezne zahtevane podatke;</p>	<p>posluša in izlušči bistvo besedila in njegove glavne misli ter večino podrobnosti in poišče večino zahtevanih podatkov;</p>
<p>Socio-lingvistični, pragmatični, strateški dejavniki</p>	<p>ustrezno razume različne jezikovne funkcije v nevtralnem registru, prepozna pravila izražanja ustreznega obnašanja, prepozna najočitnejše razlike med tujejezikovno in njegovo lastno skupnostjo na področju običajev, navad, odnosov, vrednot in prepričanj, razmeroma pravilno razume jasno strukturirana pripovedna besedila in linearne opise, razmeroma dobro razume bistvo ideje oziroma problema, prepozna neznane besede iz sobesedila, predvidi njihov pomen in sklepa o pomenu povedi, če mu je tema znana oziroma izhaja iz njegovega področja zanimanja;</p>	<p>z nekaj napora sledi hitrim in pogovorno bogatim diskusijam, razume opise in pripovedna besedila in pri tem loči med glavnimi mislimi in podpornimi podrobnostmi in primeri, zanesljivo dobro razume podrobne informacije uporablja širok nabor strategij za doseg slušnega razumevanja in se preverja lastno razumevanje z uporabo sobesedila kot opore;</p>
<p>Besedišče in slovnica</p>	<p>razume govorna besedila z obsežnim, a povečini znanim besediščem (s posameznimi idiomatskimi izrazi) in slovničnimi strukturami, ki jih na različnih ravneh že obvlada. Nepoznavanje besedišča in kompleksnejših jezikovnih sredstev nadomesti s pomočjo sklepanja iz sobesedila in z drugimi nadomestnimi strategijami in s tem bolj ali manj uspešno zapolni vrzeli v razumevanju.</p>	<p>razume govorna besedila z obsežnim in raznolikim besediščem (z idiomatskimi in pogovornimi izrazi) ter večino slovničnih struktur, ki jih obvlada na različnih ravneh. Nepoznavanje besedišča in drugih jezikovnih sredstev nadomesti s pomočjo sklepanja iz sobesedila in drugimi nadomestnimi strategijami in s tem uspešno zapolni vrzeli v razumevanju.</p>

4.2 Bralno razumevanje

	PREDVIDENA RAVEN GLEDE NA SEJO: B1	PREDVIDENA RAVEN GLEDE NA SEJO: B2
Dejavniki	Ob končanem 2. letniku gimnazije dijak	Ob končanem 4. letniku gimnazije dijak
Vrste besedil	bere in razume krajša, razmeroma preprosta, književna (prozna in pesniška) in stvarna besedila, ki so vsebinsko vezana na dijakov izkušnjijski svet in so zanj ustrezna; ⁴	samostojno bere in razume daljša in krajša književna (prozna in pesniška) in stvarna besedila, ki so vsebinsko raznolika in ne sledijo vedno samo izkušnjijskemu svetu dijakov, temveč lahko širijo njihovo vedenje na različnih področjih; ⁵
Teme in konkretnost vsebine	razume besedila, ki vključujejo tematiko, povezano z njegovim osebnim in vsakdanjim življenjem, družbenim okoljem, s konkretnimi in delno abstraktnimi oziroma delno tehničnimi vsebinami;	razume besedila, ki vključujejo tematiko, povezano z njegovim osebnim in vsakdanjim življenjem, družbenim okoljem, s konkretnimi in abstraktnimi oziroma tehničnimi vsebinami;
Strukturiranost (kohezija in koherenca)	razume besedila, ki so dokaj jasno strukturirana;	natančno razume besedila, ki so zapletena in ponekod nejasno strukturirana, in sklepa o prenesenem pomenu;
Bralne strategije	bere in razume večino podrobnosti in ključnih misli v prilagojenih oziroma delno izvirnih besedilih;	bere in razume podrobnosti in ključne misli v izvirnih besedilih s tematiko, povezano z vsakdanjim življenjem, trenutnim družbenim okoljem, s konkretnimi in delno abstraktnimi oziroma delno tehničnimi vsebinami;
	razume večino argumentov, dejstev in stališč in prepozna sporočilni namen v besedilih;	razume argumente, dejstva in stališča in prepozna sporočilni namen v besedilih; ⁶

⁴ Besedila s spleta, časopisni članki (stvarni, poljudnoznanstveni in strokovni), gradiva za učenje tujega jezika, književna besedila in posamezni odlomki (proza, drama, poezija), letaki, navodila, obvestila, opisi oseb, krajev dežel itd., opozorila, oznake, pisma (osebna in uradna), plakati, povzetki, recepti, reklamna besedila, slovarska gesla in razlage, sporedi (radio, TV), stripi, šale, zapiski, zgodbe, življenjepisi.

⁵ Besedila s spleta, časopisni članki (stvarni, poljudnoznanstveni in strokovni), gradiva za učenje tujega jezika, književna besedila in posamezni odlomki (proza, drama, poezija), letaki, navodila, obvestila, opisi oseb, krajev dežel itd., ocene filmov in knjig, opozorila, oznake, pisma (osebna in uradna), plakati, povzetki, recepti, reklamna besedila, slovarska gesla in razlage, sporedi (radio, TV), stripi, šale, zapiski, zgodbe, življenjepisi.

⁶ Glede na vrsto diskurza ločimo: argumentativna, opisovalna, razlagalna, pripovedovalna, z namenom dajanja navodil in komunikacijska besedila. Djak na tej ravni bere in razume vse naštetih vrste diskurza, če gre za besedila, ki so ustrezna zanimanju in vedenju mladih ljudi in če niso ozko strokovno usmerjena oziroma ne predpostavljajo poznavanja specifičnih področij kulturnega in družbenega okolja.

<p>Podpora</p>	<p>razlikuje med bistvenimi in nebistvenimi informacijami (med dejstvi in stališči) v opisovalnih in pripovednih besedilih;</p> <p>s pomočjo različnih strategij pokaže, da zna napovedovati in sklepati o pomenu besed iz sobesedila;</p> <p>s pomočjo slovarja poišče podatke v poljudnih besedilih in tako zapolni informacijske vrzeli ter razume tudi bolj zapletena poljudna besedila; po večkratnem branju prepozna ustreznost vsebine besedil in tako izpolni določeno nalogo;</p>	<p>razlikuje med bistvenimi in nebistvenimi informacijami, med dejstvi in stališči, med eksplicitnimi in implicitnimi pomeni v različnih vrstah besedil;</p> <p>hitro prepozna in sklepa o pomenu novih besed in besednih zvez iz sobesedila;</p> <p>s pomočjo slovarja poišče podatke v strokovnih besedilih in tako zapolni informacijske vrzeli ter razume tudi bolj zapletena strokovna besedila;</p>
<p>Umetnostna besedila</p>	<p>razume krajše/prilagojeno umetnostno besedilo na več ravneh (dogajalno plast z vidika oseb, tematske razlage in besedilne sestavine oziroma slogovne in žanrske posebnosti);</p>	<p>razume izvirno umetnostno besedilo na več ravneh (dogajalno plast z vidika oseb, tematske razlage in besedilne sestavine oz. slogovne in žanrske posebnosti);</p>
<p>Besedišče in slovnica</p>	<p>bere in razume besedila z dokaj širokim naborom besedišča in nezahtevnimi jezikovnimi strukturami in brez ustaljenih idiomatskih rab in pogovornih izrazov oziroma le s posameznimi v jasno strukturiranih besedilih.</p>	<p>bere in razume besedila s širokim naborom besedišča in jezikovnih struktur, tudi z nekaj ustaljenimi idiomatskimi rabami in pogovornimi izrazi v jasno strukturiranih besedilih.</p>

4.3 Govorno sporočanje/sporazumevanje

DEJAVNIKI	PREDVIDENA RAVEN GLEDE NA SEJO: B1	PREDVIDENA RAVEN GLEDE NA SEJO: B2
	Po končanem 2. letniku gimnazije dijak	Po končanem 4. letniku gimnazije dijak
Vrste govornih dejavnosti	obvlada naslednje sporočanje in sporazumevalne dejavnosti: ⁷	obvlada naslednje sporočanje in sporazumevalne dejavnosti: ⁸
Teme	govori, pripoveduje in razpravlja o temah iz svojega bližnjega in občasno širšega življenjskega okolja;	govori, pripoveduje, razpravlja in usklajuje mnenja o različnih temah iz bližnjega in širšega življenjskega okolja;
Jasnost in natančnost	izbrane teme predstavlja dovolj podrobno in jasno, o njih občasno pripoveduje in razpravlja na dokaj poglobljen način; jasno, koherentno in delno argumentirano poda vnaprej pripravljene krajše predstavitve (na primer poročilo, predstavitev kraja, projekta itd.); predstavitev je delno prilagojena pričakovanjem poslušalstva/sogovornikov;	o različnih temah razpravlja, predstavlja, opisuje in pripoveduje na jasen, natančen, podroben in poglobljen način; jasno, strukturirano, koherentno in argumentirano poda vnaprej pripravljene daljše predstavitve (na primer referat, poročilo, predstavitev projekta itd.); predstavitev je prilagojena pričakovanjem poslušalstva/sogovornikov;
Spontanost in tekočnost govora	v vsakdanjih neformalnih in formalnih okoliščinah se običajno spontano in dokaj tekoče vključuje v pogovor, če mu je tema znana;	v vsakdanjih neformalnih, formalnih in delno strokovnih okoliščinah se spontano in tekoče vključuje in dejavno sporazumeva;

⁷ Jasno strukturirane in večinoma krajše sporočanje in sporazumevalne dejavnosti: monologi (opisi izkušeni, argumentiranje v debati), javna obvestila, javno nastopanje, razumevanje domačega govorca kot posredovalca informacij, konverzacija, neuradni pogovori (na primer s prijatelji), intervju (spraševanje in odgovarjanje), čestitanje, izmenjevanje informacij (osebni in stvarni podatki, poimenovanje, uporaba števil, pritrdjevanje, zanikanje, dajanje navodil, opis dogodkov, govorjenje in spraševanje o načrtih), interpretiranje dogodkov, stanj, odzivov, literarnih del, izražanje komplimentov, izražanje mnenja in povpraševanje po njem, izražanje obljube, izražanje odnosa do stvari, ljudi, dogodkov (doživljajskih in domišljajskih), izražanje odnosa do vsebine povedanega (strinjanje, zadržanost, nestrinjanje), izražanje počutja in čustvenih stanj, izražanje zahvale, izražanje voščil in dobrih želja, navezovanje stika (med neznanci in znanci), ocene stanja, opravičevanje, poslavljanje, pozdravljanje in uvajanje pogovora, pozivanje, predstavljanje in interpretacija literarnega dela, predstavljanje, razpravljanje o aktualnih temah z ožjega in širšega področja, sklepanje pogovora, sporočanje na avtomatskem odzivniku oziroma prenosnem telefonu, telefoniranje, uresničevanje interesov (izražanje potreb in želja, izražanje dovoljenja, izražanje prepovedi, izražanje prošnje, izražanje zahteve, izražanje predloga, izražanje upanja, iskanje pomoči, ponujanje pomoči, izražanje pritožbe, izražanje prednostne izbire itd.), utemeljevanje mnenja, utemeljevanje dogodkov, opisov in odnosa do literarnega dela, vabilo (uradno in zasebno).

⁸ Daljše in bolj zapletene sporočanje in sporazumevalne dejavnosti: enako kot pod točko 11.

Samostojnost	govori dokaj samostojno z občasnim oklevanjem ter sledi in se vključuje v skupinski pogovor, če je govor sodelujočih razločen in srednje hiter;	govori povsem samostojno in tekoče le z naravnimi zatikanji ter sledi in se vključuje v skupinski pogovor, tudi če je govor sodelujočih ponekod nerazločen in razmeroma hiter;
Izgovarjava	izgovarja razumljivo z občasnimi nepravilnostmi;	izgovarja razumljivo in pravilno ter uporablja ustrezno intonacijo;
Besedišče	uporablja dokaj širok nabor splošnega besedišča, nekaj idiomatskih izrazov in nekaj zapletenih besednih zvez;	uporablja širok nabor splošnega in delno strokovnega besedišča in ustrezno vključuje idiomatske izraze in zapletene besedne zveze;
Slovnica	rabi večinoma ustrezne slovnične strukture; slovnične napake večinoma ne ovirajo razumevanja;	ustrezno rabi širok nabor slovničnih struktur; redke slovnične napake ne ovirajo razumevanja, ki jih dijak večinoma samopopravlja;
Govorci	se sporazumeva z različnimi govorcji angleščine, če ti govorijo dokaj razločno in v standardnem jeziku;	se sporazumeva z različnimi govorcji angleščine, tudi če ti govorijo hitro in ponekod nerazločno, vendar še vedno v standardnem jeziku;
Okolje	govori in se uspešno sporazumeva v nemotečem okolju;	govori in se uspešno sporazumeva tudi v deloma motečem okolju;
Literatura	govori o prebranem literarnem delu in ga z vodenimi nalogami predstavlja;	samostojno govori o prebranem literarnem delu in ga ustrezno interpretira;
Okoliščine	večinoma uporablja ustrezen register glede na okoliščine.	uporablja ustrezen register glede na okoliščine.

4.4 Pisno sporočanje/sporazumevanje

DEJAVNIKI	PREDVIDENA RAVEN GLEDE NA SEJO: B1	PREDVIDENA RAVEN GLEDE NA SEJO: B2
	Po končanem 2. letniku gimnazije dijak	Po končanem 4. letniku gimnazije dijak
Vrste besedil	piše neformalna in polformalna besedila; ⁹	piše neformalna, polformalna in formalna besedila; ¹⁰
Teme	piše besedila o tematiki, ki je povezana z vsakdanjim življenjem, družbenim okoljem in s konkretnimi in delno abstraktnimi/tehničnimi vsebinami;	piše besedila o tematiki, ki je povezana z vsakdanjim življenjem, širšim družbenim okoljem in z delno abstraktnimi/tehničnimi vsebinami;
Procesi pisanja	vodeno opisuje, pripoveduje in razlaga resnične ali izmišljene dogodke, delovanja in izkušnje in vzpostavlja odnose med dogodki, procesi, osebami itd.; misli v besedilu ponekod še niso povsem jasno povezane in organizirane;	samostojno opisuje, pripoveduje, razlaga, komentira in argumentira resnične in izmišljene dogodke, delovanja in izkušnje; misli jasno (tudi s pomočjo vezniških besed) povezuje v koherentno celoto;
Vezljivost	dokaj koherentno in točno (zaporedje dogodkov) povzame vsebino poslušanega oziroma prebranega (ne)umetnostnega besedila (radijske oddaje, zvočne zgodbe, filmov, intervjujev, razprav, vprašalnikov, člankov);	koherentno in točno povzame vsebino (zaporedje dogodkov in prepletanje odnosov) poslušanega oziroma prebranega (ne)umetnostnega besedila (radijske oddaje, zvočne zgodbe, filmov, intervjujev, razprav, vprašalnikov, člankov);
Strategije pisanja	obvlada naslednje strategije pisanja: zapisovanje (zapiski, opomniki), izpisovanje (članki, lažja strokovna besedila), izpolnjevanje (tabel), prenašanje informacij v poljudnih besedilih (iz besedila v tabele in nasprotno);	obvlada naslednje strategije pisanja: zapisovanje (zapiski, opomniki, predavanja itd.), izpisovanje (članki, daljša strokovna besedila), izpolnjevanje (tabel, vprašalnikov, obrazcev itd.), prenašanje informacij tudi v delno strokovnih besedil;

⁹ Osebna in poluradna pisma (prijateljem, organizacijam z namenom pridobivanja in dajanja informacij itd.), krajša poročila (počitniška praksa, tabor itd.), krajši zapisi v dnevniku, razmeroma enostavna elektronska sporočila, krajša besedila/eseji (opisovalni, pripovedovalni), jasno grajene, krajše zgodbe in pripovedi, nezapletena navodila, krajši članki (šolski časopis, spletne strani itd.), krajša reklamna besedila.

¹⁰ Osebna in poluradna pisma (prijateljem, organizacijam z namenom pridobivanja in dajanja informacij itd.), krajša poročila (počitniška praksa, tabor itd.), krajši zapisi v dnevniku, elektronska sporočila, krajša besedila/eseji (opisovalni, pripovedovalni), jasno grajene zgodbe in pripovedi, navodila, članki (šolski časopis, spletne strani itd.), reklamna besedila, krajša umetnostna besedila (pesmi), življenjepis v nevezani obliki.

Umetnostna besedila	piše enostavna besedila o umetnostnem besedilu (potek dogajanja, opisi oseb, zaporedje dogodkov);	piše zapletena besedila o umetnostnem besedilu, kjer podatke smiselno poveže (vzrok, posledica, zaporedje dogodkov);
Uporaba slovarja	za izpolnitev dejavnosti uporablja slovarje in druge vire/gradiva; pri tem potrebuje podporo učitelja;	piše dokaj samostojno in pri pisanju smiselno in učinkovito uporablja slovarje in druge vire/gradiva;
Besedišče in slovnica	pri pisanju uporablja in dokaj pravilno rabi razmeroma širok nabor jezikovnih struktur in besedišča; občasne jezikovne napake in vrzeli pri rabi besedišča (kolokacije, idiomi, stopnja formalnosti) ponekod ovirajo razumevanje izraženega sporočila.	pri pisanju uporablja in pravilno rabi širok nabor jezikovnih struktur in besedišča, ki ga pravilno zapiše. Občasne jezikovne napake in vrzeli pri rabi besedišča (kolokacije, idiomi, stopnja formalnosti) ne ovirajo razumevanja izraženega sporočila.

4.5 Medkulturna zmožnost

Dijaki naj bi poleg jezikovnih zmožnosti obvladali tudi medkulturno zmožnost, ki jo dosegajo v sklopu branja, poslušanja, govora in pisanja v angleškem jeziku. Vrednotenje/ocenjevanje medkulturne zmožnosti je veliko težje, če ne celo nemogoče, zato je **portfolio** kot (samo)evalvacijski instrument za njeno vrednotenje najprimernejši.

Medkulturno zmožnost utemeljuje Učni načrt za angleščino kot zmožnost dijakov, da zaznajo in prepoznajo odnose med različnimi kulturami in so jih zmožni posredovati oziroma interpretirati zase in za druge. Takšni dijaki so zmožni kritičnega in analitičnega razumevanja lastne in tujih kultur in se zavedajo lastnih pogledov in prepričanj, ki jih določa njihovo družbeno in kulturno okolje.

DEJAVNIKI	PO KONČANEM 4. LETNIKU GIMNAZIJE DIJAK
Odnosi	izkazuje zanimanje in odprtost do drugih kultur;
Znanje	pozna dosežke, običaje in navade lastne in tuje družbene skupnosti in je seznanjen z zakonitostmi družbenega in posameznega sporazumevanja;
Zmožnosti interpretiranja in povezovanja	zna interpretirati besedilo oziroma dogodek iz druge kulture in ga pojasniti oziroma povezati z besedili oziroma dogodki iz njegovega lastnega kulturnega okolja;

**Zmožnosti
odkrivanja in
sporazumevanja**

zna usvajati novo znanje o kulturah in običajih in uporabiti pridobljeno znanje in spretnosti v dejanskih sporazumevalnih okoliščinah;

**Kritična
kulturna
uzaveščenost**

zna ob upoštevanju jasno zastavljenih kriterijev kritično vrednotiti lastna in tuja družbenokulturna okolja.

5 MEDPREDMETNE POVEZAVE

Pri pouku angleščine pripravljamo dijake na vseživljenjsko učenje s pomočjo različnih vsebin in dejavnosti. Pri uresničevanju medpredmetnih ciljev se učitelji povezujejo z učitelji drugih predmetnih področij tako pri načrtovanju, izvajanju, spremljavi pouka in oblikovanju in preverjanju dosežkov. Medpredmetne povezave se lahko izvajajo kot del pouka posameznega predmeta (tako angleščine kot tudi kakšnega drugega predmeta), znotraj dnevov dejavnosti, projektnih tednov, šolskih projektov, obšolskih dejavnosti, izbirnih predmetov ali programa oddelčne skupnosti.

5.1 Povezovanje z drugimi predmeti

Učinkovit pouk tujih jezikov učenje jezika nenehno povezuje s spoznavanjem lastne kulture in kulture ciljnega jezika ter različne kulturne pojave (od kulture vsakdanjega življenja do zgodovine, književnosti, likovne umetnosti, glasbe, gledališča, filma) povezuje tudi z drugimi disciplinami/vedami. Kot jezik je angleščina sredstvo dijakovega navezovanja medosebnih razmerij in besednih stikov z realnostjo v različnih družbeno kulturnih okoliščinah. V tem smislu je tesno povezana z dijakovim spoznavnim razvojem in z vsemi njegovimi stiki s predmetnim svetom, torej tudi s predmeti, ki se jih uči v šoli. Pri vsebinah, ki jih dijaki obravnavajo pri pouku angleščine, lahko zagotovimo povezanost s poukom zgodovine, geografije, umetnosti, sociologije, psihologije, filozofije, biologije z ekologijo, fizike, kemije, zdravstvene in prometne vzgoje. Na ta način pouk tujih jezikov tvori naravno povezavo med vsemi disciplinami in se približuje resničnim življenjskim okoliščinam, ki delitve na predmete ne pozna.

Še posebej tesno je angleščina povezana s slovenščino in drugimi tujimi jeziki. Kot tuji jezik angleščina prinaša možnosti za vzporedno poimenovanje in skladenjsko urejanje zaznav in odnosov, saj dijaki primerjajo jezikovne sisteme, sporazumevalne zmožnosti, raziskujejo razlike med svojo materinščino in angleščino. Strategije jezikovnega učenja so prenosljive med jeziki, zato naj učitelj dijake nanje sproti in nenehno navaja in jih pri tem spodbuja. Primerjalno spoznavanje omogoča tudi uporaba več različic prevoda in različnih oblik prevajanja. Medpredmetne povezave so načrtno usmerjene k dijakovemu razvoju medkulturne jezikovne ozaveščenosti in s tem tudi k razvoju njegove lastne identitete.

Priporočamo, da se učitelji angleščine pri letnem in sprotne načrtovanju in vrednotenju pouka povežejo z učitelji drugih predmetov in z drugimi strokovnimi delavci ter z njimi uskladijo organizacijo dela, vsebine pouka, cilje in dejavnosti, načine spremljanja itd.

5.2 Nadpredmetne teme

Pouk angleščine se povezuje tudi s širšimi nadpredmetnimi temami. Povezave so predvsem funkcionalne, torej gre za medsebojno odvisnost in dopolnjevanje. Spodaj je nekaj primerov povezav, druge pa so opisane tudi pri ključnih kompetencah vseživljenjskega učenja:

- knjižnična informacijska znanja (na primer iskanje gradiv, uporaba katalogov, tudi elektronskih, uporaba različnih virov, na primer priročnikov, tudi slovarjev);
- poklicna vzgoja (na primer. spoznavanje poklicev, orodij in pripomočkov, vrednotenje dela itd.);
- okoljska vzgoja (na primer učinkovita raba energije in naravnih virov v vsakdanjem življenju, posledice čezmerne rabe energije in naravnih virov itd.);
- vzgoja za zdravje (teme o telesu in zdravju, zdravi prehrani, bolezni sodobnega časa, tveganja; jezikovna znanja, na primer izražanje nasvetov in prepovedi);
- prometna, kemijska in druga varnost (prepoznavanje in ocenjevanje dejavnikov tveganja, splošne in konkretne teme);
- vzgoja potrošnika (tema nakupovanje, kritično poslušanje in branje reklamnih in drugih sporočil, izogibanje pastem potrošništva, smotrna in varčna poraba denarja, spoznavanje potrošnikovih pravic in obveznosti);
- vzgoja za medije (na primer vplivi medijev – tiska, radia, televizije, interneta – na otroke in mladostnike, prepoznavanje razlik med medijskimi informacijami in dejstvi, spoznavanje možnosti manipulacij, spodbujanje kritičnega sprejemanja informacij, prepoznavanje različnih mnenj, utemeljitev in vrednot v okviru medijskih vsebin, izražanje in utemeljevanje svojih mnenj in stališč; medijske vsebine: oglaševanje in propaganda, nasilje, spolnost, idoli, stereotipi, podobe in nebesedna komunikacija itd.);
- informacijsko-komunikacijska tehnologija – IKT (razvijanje digitalnih zmožnosti, na primer za rabo tehnologije pri pouku ali domačem delu za pridobivanje informacij, učenje, sporazumevanje, predstavitve itd.).

V programih strokovnih gimnazij učitelj/učiteljica angleščine skupaj z učitelji/učiteljicami strokovnih predmetov ugotovi potrebe dijakov/dijakinj po jeziku stroke in vključi tudi teme, ki so v skladu z njihovimi pričakovanji in potrebami.

Konkretne povezave z drugimi predmetnimi področji so mogoče na:

- vsebinski ravni (tema *okoljska vzgoja* je lahko v povezavi z naravoslovjem, biologijo, geografijo itd.). V tem primeru govorimo o tematskih navezavah;
- na ravni ciljev: cilji pouka angleščine se lahko v okviru sporazumevalnih dejavnosti načrtujejo tako, da je za uspešno izpolnitev dejavnosti/naloge potrebno, na primer, znanje angleščine in poznavanje določenih poglavij umetnostne vzgoje in/ali zgodovine (pri čemer ostanejo cilji opredeljeni po predmetih). Različni predmeti pa lahko oblikujejo skupne učne cilje (interdisciplinarno in transdisciplinarno povezovanje): dijaki/dijakinje, na primer, samostojno, na podlagi digitalnih in knjižničnih informativnih znanj iščejo gradiva in podatke za izdelavo projektov, referatov, govornih dejavnosti ipd, povezanih z različnimi predmetnimi področji, ter oblikujejo in samostojno preverjajo svoja besedila (ali drug drugemu), napisana bodisi v angleščini, slovenščini ali v katerem izmed jezikov, ki se jih učijo;

- organizacijski ravni, na ravni dejavnosti (dijaki lahko sodelujejo v medpredmetnem projektu, na primer šolskem glasilu v obeh jezikih, projektu na skupno temo itd.).

Doseganje ciljev medpredmetnih povezav učitelji/učiteljice omogočajo s timskim delom in spodbujanjem dejavnosti in samostojnega dela dijakov/dijakinj.

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Za uspešno uresničitev splošnih ciljev in kompetenc vseživljenjskega učenja in za razvijanje sporazumevalne zmožnosti kot osrednjega cilja pouka angleščine je učenje in poučevanje angleščine osredotočeno na razvijanje znanj, zmožnosti, veščin, stališč, odnosov itd., ki omogočajo doseganje tako zastavljenih ciljev. V poglavju *Didaktična priporočila* so predstavljene:

(6.1) *Splošne smernice za načrtovanje in izvajanje pouka; (6.2) Priporočeni pristopi k učenju in poučevanju angleščine s poudarkom na komunikacijskem pristopu; (6.3) Priporočila za načrtovanje in izvedbo pouka.*

Smernice in priporočila v tem poglavju izhajajo iz opredelitve predmeta, kompetenc in ciljev, pričakovanih dosežkov, medpredmetnih povezav in vrednotenja v tem učnem načrtu.

6.1 Splošne smernice

Za doseganje ciljev pouka angleščine so ključnega pomena odprtost šolskega okolja, možnost medpredmetnega povezovanja ter s tem povezano timsko delo in orilagodljivost na ravni organizacije in izvedbe pouka. Cilji pouka angleščine so uresničljivi, kadar poučevanje tudi na ravni predmeta:

- zagotavlja učne izkušnje in okoliščine pouka, ki pri dijaku/dijakinji spodbujajo željo po učenju in ki so načrtovane tako, da dejavno učenje (ne le rezultate) dejansko omogočajo in ga visoko vrednotijo;
- spodbuja nenehno ugotavljanje in vračanje k predznanju dijaka/dijakinje in iz teh ugotovitev sistematično izhaja (ciklični in konstruktivni pristop);
- spodbuja dijaka/dijakinjo k vse bolj samostojnemu odkrivanju novih znanj, raziskovanje, reševanje problemov in pouk, ki presega zgolj prenašanje (oddajanje in sprejemanje) že oblikovanih znanj in vrednot ter stališč v obliki podatkov.

Pri poučevanju tujih jezikov je zelo pomemben odnos, ki ga učitelj vzpostavi z dijaki/dijakinjami. Če je ta odnos odprt in učitelj dijaka/dijakinjo upošteva kot enakopravnega sogovornika, potem sta učenje in usvajanje jezika mnogo učinkovitejši dejavnosti. Pomembna sta tudi pozornost, ki je namenjena vlogi posameznega dijaka/dijakinje kot dejavnega udeleženca/-ke v procesu učenja, in spodbujanje kar se da usklajene spoznavne, čustvene, vrednostne, socialne in telesne rasti dijakov/dijakinj. Pri tem se učitelji/učiteljice lahko oprejo na spoznanja pedagoške in psihološke stroke o pomenu različnih vrst inteligence in tipov dijakov (vizualnih, slušnih, bralnih, kinestetičnih itd.), in različnosti učnih slogov, saj so nekateri/e dijaki/dijakinje analitično usmerjeni/-e, drugi/-e pa razmišljajo in rešujejo probleme celoviteje.

6.2 Pristopi k učenju in poučevanju angleščine

Različnim vrstam znanj in zmožnosti, ki omogočajo uspešno komunikacijo ter z njo povezana splošna in posebna znanja, sledijo tudi različne metode in oblike dela oziroma pristopi k učenju in poučevanju. Med najbolj odprte in prožne ter v praksi najbolj uveljavljene pristope uvrščamo *t. i.* komunikacijski pristop, ki vključuje:

- interaktivno učenje,
- osredinjenost na dijaka in učenje;
- sodelovalno učenje;
- učenje, ki vključuje poučevanje predmetnih vsebin/stroke v tujem jeziku (content-based language learning);
- učenje skozi dejavnosti (task-based language learning).

Učitelj/učiteljica izbira metode in oblike dela v skladu z izbranimi cilji in jih načrtuje tako, da bi z njimi spodbudil/-a komunikacijo in funkcionalno jezikovno rabo ter strategije, ki so potrebne za izvedbo načrtovanih dejavnosti, s pomočjo katerih naj bi dijaki/dijakinje dosegali cilje tega učnega načrta.

6.2.1 Komunikacijske dejavnosti

V okviru komunikacijskega pristopa govorimo o dejavnostih, za izvedbo katerih so potrebna tako jezikovna kot nejezikovna znanja, zmožnosti, stališča, ravnanja itd. Skupni evropski jezikovni okvir za učenje navaja različne vrste dejavnosti, od preprostih rutinskih opravil, kot so črkovanje (imena in priimka v telefonskem pogovoru), prepis/zapis podatkov, branje/pisanje kratkih elektronskih sporočil ali naročanje hrane v restavraciji), do bolj zapletenih dejavnosti/nalog, kot so interpretacija besedil iz materinščine v tuji jezik in/ali nasprotno ali projektno delo (urejanje razrednega ali šolskega časopisa v tujem jeziku). Pojem komunikacijska dejavnost, kot ga opredeljuje Skupni evropski jezikovni okvir, presega vaje oziroma »drile« za urjenje jezikovnih struktur in besedišča, ki tak pristop lahko, seveda do določene mere, dopolnjujejo. Za komunikacijske dejavnosti je značilno, da:

- izhajajo iz zmožnosti in potreb dijakov/dijakinj (starost, interesi, učni slogi, želje, poklicna naravnost, študijska usmerjenost);
- upoštevajo tematska področja, ki so za dijaka/dijakinjo smiselna in ga/jo spodbujajo k izpolnitvi naloge;
- omogočajo različne pristope in načine sodelovanja, različne oblike izvedbe dejavnosti in možnosti za različne vrste odziva/izvirnost odzivanja (s pomočjo digitalne podpore, lastne ustvarjalnosti);
- spodbujajo izhajanje iz različnih perspektiv in omogočajo izražanje osebnih pogledov (čustva, odnosi, vrednote);
- so v izhodišču zasnovane tako, da pomeni izpolnitev dejavnosti za dijaka/dijakinjo izziv, (na primer intelektualni, jezikovni) in odgovornost, hkrati pa je zagotovljen občutek varnosti, ki spodbuja ustvarjalnost, preizkušanje, tveganje itd.

Tako zasnovane dejavnosti so primerno izhodišče za notranjo diferenciacijo in individualizacijo pouka in za sistematično razvijanje splošnih in posebnih znanj.

6.3 Načrtovanje učenja, poučevanja, preverjanja in ocenjevanja znanja

Pri načrtovanju učnega procesa sta pomembna opredelitev učnih ciljev, dejavnosti in načinov spremljanja ravni doseganja zastavljenih ciljev oziroma potencialni dosežek/izdelek, ki te cilje zrcali (referat, pismo, plakat). Poleg ciljev učitelj/učiteljica načrtuje tudi dejavnosti za doseganje izbranih ciljev in načine spremljanja (preverjanja in ocenjevanja) napredka dijakov/dijakinj.

6.3.1 Načrtovanje ciljev

Pri načrtovanju učnega procesa je pomembna opredelitev učnih ciljev, ki morajo biti jasni in razumljivi tudi dijakom/dijakinjam, ki jih bodo s podporo učitelja/učiteljice in pod njegovim/njenim strokovnim vodenjem uresničevali in v različnem obsegu in na različnih ravneh tudi uresničili. Izhodiščna vprašanja za načrtovanje ciljev so na primer: *Kaj želimo, da bi dijaki/dijakinje dosegli (naredili/pokazali/izrazili/razumeli)? Kakšne vrste znanj in zmožnosti potrebujejo za uresničitev tako zastavljenega cilja?*

Učne cilje za posamezne jezikovne zmožnosti in na vseh področjih, razen v primeru izrazitih individualnih posebnosti, naj bi dijaki dosegli do konca gimnazijskega programa v skladu s pričakovanimi dosežki in na različnih ravneh.

6.3.2 Načrtovanje dejavnosti za doseganje izbranih ciljev

Glede na zastavljene cilje so ustrezno načrtovane tudi učne dejavnosti. Izhodiščna vprašanja pri načrtovanju dejavnosti: *Kako/na kakšen način/s kakšnimi dejavnostmi bodo lahko ta znanja usvojiti in jih izrazili v angleščini? Kaj bodo morali dijaki/dijakinje narediti, da bi dosegli zastavljene cilje?*

Da bi uspešno razumeli in tvorili govorna in pisna besedila in jih posredovali v angleščini ali slovenščini, dijaki/dijakinje potrebujejo:

- priložnosti za govor, poslušanje, branje in pisanje in dejavnosti (Glej 6.2.1), povezane z jezikovnim izražanjem, ki hkrati omogočajo medpredmetne in druge povezave;
- priložnosti za spoznavanje in rabo jezikovnih sredstev na besedilni ravni v okviru dejavnosti, ki temeljijo na zgledih avtentične jezikovne rabe v ciljnem jeziku; poleg učbenikov so zato potrebna različna avtentična gradiva;
- ustrezen izbor tem, pri čemer priporočamo upoštevanje nekaterih načel: ciklični pristop, ki omogoča dograjevanje znanih tem/vsebin; načela postopnosti (od konkretnega k abstraktnemu, od osebnega k formalnemu/neosebneemu; od znanega/bližnjega k neznanemu/oddaljenemu; oziroma od *tukaj in zdaj* k *tam in takrat*; načelo izbirlivosti – možnost samostojne izbire tematike (ob skupnih temah) in z njo povezanih osebnih ciljev dijaka/dijakinje in tako uspešnejše razvijanje splošnih in posebnih znanj.

6.3.3 Načrtovanje preverjanja in ocenjevanja znanja in spremljanje napredka

Poleg ciljev in dejavnosti učitelj/učiteljica načrtuje različne oblike in načine ugotavljanja ravni doseženega jezikovnega znanja in dijakom/dijakinjam v procesu daje podporo (glej 7.1).

Učitelj/učiteljica:

- preverja, kako/koliko so posamezni dijaki/dijakinje napredovali glede na predznanje,
- v procesu učenja spodbuja poglobljeno razumevanje ciljev in kriterijev,
- ugotavlja, kakšna so odstopanja od pričakovanih ciljev in glede na ugotovitve uravnava področja končnega vrednotenja ocenjevanja,
- z ustrezno povratno informacijo sproti sporoča o močnih in šibkih področjih dijaka/dijakinje.

Pri spremljanju napredka dijaka/dijakinje imata pomembno vlogo tudi spremljanje domačih nalog in aktualna povratna informacija. Domače naloge so po možnosti diferencirane glede na različne zmožnosti, spoznavne in učne sloge ter interese dijakov/dijakinj, ki lahko v skladu z ugotovitvami o svojih močnih in šibkih področjih in v dogovoru z učiteljem/učiteljico med nalogami tudi izbirajo.

Za ugotavljanje napredka dijakov/dijakinj na področju različnih jezikovnih zmožnosti v prvem, drugem ali tretjem oziroma četrtem letniku učitelj zastavlja vmesne cilje in po strokovni presoji in glede na poznavanje predznanja dijakov/dijakinj opredeli dosežke, ki so jim na določeni stopnji dosegljivi ter so hkrati usklajeni s cilji in pričakovanimi dosežki v učnem načrtu.

(Kot priloga k temu dokumentu so v pripravi praktični zgledi dejavnosti za razvijanje slušne, govorne, bralne in pisne zmožnosti).

7 VREDNOTENJE

Vrednotenje znanja pri pouku angleščine poteka skladno z načeli in cilji pouka, ki jih opredeljuje ta učni načrt, in v skladu s Pravilnikom za ocenjevanje.

Ker so cilji učenja in poučevanja angleščine tesno povezani z razvijanjem kompetenc vseživljenjskega učenja, je tudi vrednotenje dosežkov načrtovano tako, da v različnih obdobjih gimnazijskega programa smiselno zajame tudi različne sestavine ključnih kompetenc, torej različna znanja, zmožnosti in vrednote. Vrednotenje različnih znanj in zmožnosti poteka na različne načine in v različnih oblikah.

Glede na to, kdo izvaja preverjanje, vrednotenje in/ali ocenjevanje, govorimo o učiteljevem, skupinskem/vzajemnem oziroma vrstniškem vrednotenju in o samovrednotenju. Kot podpora učitelju pri izvajanju vrednotenja se uveljavlja tudi računalniško podprto vrednotenje (angl. *online assessment*), ki omogoča večjo prilagodljivost, dinamičnost in individualizacijo procesa vrednotenja in posledično tudi ocenjevanja. Ker je celostno zmožnost sporazumevanja v angleščini težko ovrednotiti s tradicionalnimi preizkusi znanja, je treba vključiti tudi sodobnejše oziroma bolj življenjske (avtentične) načine vrednotenja (poglavje 7.4), ki to omogočajo. Dobra praksa kaže, da so tradicionalni preizkusi znanja in sodobnejše metode vrednotenja najučinkovitejši, če se med seboj dopolnjujejo.

7.1 Povratna informacija

Pri učenju ima pomembno vlogo povratna informacija oz. način sporočanja o dosežkih in napredku posameznega dijaka/dijakinje. Dijaki/dijakinje med učnim procesom sproti dobivajo povratne informacije, ki jih vodijo k samorefleksiji in kritičnemu presojanju lastnega napredka in procesa učenja. Poleg ugotovitev samovrednotenja ali vzajemnega vrednotenja je učiteljeva povratna informacija bistvenega pomena tudi med učnim procesom, v vsakem primeru pa po opravljeni dejavnosti. Kadar gre za sprotno oziroma formativno preverjanje, dobi dijak/dijakinja povratno informacijo največkrat v obliki opisa dosežkov, ocenjevalne lestvice ali priporočil za učenje. Pri ocenjevanju pa se postopek konča s številčno oceno, zapisano v uradni dokument (redovalnico), ki je lahko dodatno pisno ali ustno utemeljena.

Pri oblikovanju povratne informacije so učitelju/učiteljici in dijaku/dijakinji lahko v pomoč lestvice pričakovanih dosežkov, vendar z upoštevanjem vseh možnih dejavnikov, ki lahko vplivajo na določanje dosežkov (poglavje 4).

V vseh primerih je povratna informacija izražena v skladu s predhodno usklajenimi kriteriji za vrednotenje. Kriteriji za vrednotenje jezikovnega znanja in zmožnosti so dijaku/dijakinji znani že v procesu učenja in poučevanja.

7.2 Preverjanje znanja

Preverjanje znanja je stalni del pouka angleščine, zato poteka vsako šolsko uro. Namen preverjanja znanja je povratna informacija dijaku o doseženem znanju oziroma zmožnostih. **Učitelju/ učiteljici** preverjanje pove tudi, kako uspešne so metode dela, kako primerna so učna gradiva ipd. Za **dijakinjo/dijaka** pa ima preverjanje predvsem diagnostično in formativno vlogo.

V gimnazijskem programu uporabljamo naslednje vrste preverjanja znanja: *diagnostično preverjanje*, *sprotno ali formativno preverjanje* in *končno ali sumativno preverjanje*. Pri spremljanju napredka dijaka/dijakinje imajo pomembno vlogo tudi **domače naloge in druge dejavnosti**, ki so del učnega procesa, ki ne poteka neposredno v učilnici. Namen domačih nalog je utrjevati in preverjati znanje in zmožnosti, ki jih dijaki/dijakinje razvijajo pri pouku, razvijati strategije samostojnega učenja, avtonomijo in s tem soodgovornost za lastno znanje (Glej didaktična priporočila 6.3.3.).

Preverjanje in ocenjevanje, ki spodbuja učenje

Ker je pri pouku tujih jezikov vse več pozornosti namenjene vlogi posameznega dijaka/dijakinje kot dejavnega udeleženca v procesu učenja, je pomembno ustvariti razmere za njegovo/njeno dejavno in odgovorno vlogo tudi pri vrednotenju dosežkov. V nadaljevanju so zato navedene smernice/priporočila za preverjanje (in tudi za ocenjevanje) znanja, ki spodbuja učenje in dejavno vlogo dijaka.¹¹

Preverjanje znanja in v skladu tem tudi ocenjevanje, ki spodbuja učenje, je:

1. učinkovito načrtovano: poleg znanj in zmožnosti so načrtovani tudi načini preverjanja in/ali dejavnosti, ki jih učitelj/učiteljica sprti prilagaja glede na okoliščine pouka;
2. osredinjeno na učenje; pri tem je poleg vprašanja, *kaj* se dijak/dijakinja uči, zna in zmore, pomembno tudi vprašanje, *kako* se dijak/dijakinja uči, zna in zmore;
3. stalnica učnega procesa; dijak/dijakinja nenehno izkazuje svoje znanje, razumevanje in zmožnosti in o njih razmišlja ter v dialogu s sošolkami/sošolci in učiteljem/učiteljico o njih presoja;
4. usklajeno s sodobnimi spoznanji stroke, ki jih učitelj/učiteljica nenehno posodablja in vgrajuje v pouk;
5. spodbudno in, glede na vpliv, ki ga ima ocena na razvoj samopodobe dijaka/dijakinje, tudi ustrezno občutljivo;
6. zastavljeno tako, da dijaka/dijakinjo pozitivno motivira za učenje (na primer, z izpostavljanjem uspešnosti pred neuspešnostjo) in ga tudi jasno informira;
7. spodbuja željo dijaka/dijakinje po iskanju osebnih ciljev in navdušenje za doseganje le-teh; pri tem je pomembno vnaprejšnje, ne le poznavanje, ampak tudi poglobljeno in vzajemno razumevanje kriterijev za ocenjevanje;
8. konstruktivna podpora učenju (dijaki/dijakinje v procesu učenja dobijo sprotno povratno informacijo in konkretne napotke, *kako narediti korak naprej*);

¹¹ URL: <http://www.qca.org.co.uk/qca>, 16. 9. 2007.

9. omogoča razvijanje zmožnosti samorefleksije, samoocenjevanja in odgovornosti za lasten napredek posameznega dijaka/dijakinje; spodbuja učenje učenja;
10. dovolj raznovrstno, da zaobjame celosten obseg dosežkov vsakega posameznega dijaka/dijakinje.

Celosten pogled na preverjanje in ocenjevanje postopke ocenjevanja povezuje s postopki pridobivanja znanja (okoljsčinami učenja, kakovostno povratno informacijo, uvajanjem dijakov/dijakinj v samoocenjevanje in vrstniško ocenjevanje), zato se tudi preverjanje in ocenjevanje v praksi dopolnjujeta.

7.3 Ocenjevanje znanja

Sodobni pristop k ocenjevanju jezikovnega znanja temelji na neposrednem vrednotenju znanja, izkazanega v okoliščinah oziroma dejavnostih, ki so čim bolj avtentične in ki dijakom/dijakinjam omogočajo življenje. Osnova za neposredno vrednotenje so sporazumevalne dejavnosti, s katerimi se uporabniki jezika srečujejo v resničnem sporazumevanju. Pri ocenjevanju se osredimo na znanje, in ne na neznanje (in upoštevamo tudi t. i. attempted knowledge – to, kar dijaki poskušajo samostojno tvoriti, čeprav z napakami).

Ocenjuje se raven doseganja znanja in zmožnosti, ki so navedena v poglavju Pričakovani dosežki, in znotraj tega ustrezno različni vidiki znanj in zmožnosti, ki so potrebni za uspešno in učinkovito sporazumevanje v angleščini (poglavja 2, 3, 4). Ocenjujemo potem, ko na podlagi ugotovitev preverjanja presodimo, da je učna snov primerno usvojena.

7.3.1 Ocenjevanje splošnih in posebnih znanj

Splošna in posebna znanja in zmožnosti so v tem učnem načrtu opredeljena na načelni ravni (poglavje 2.4), dokončna opredelitev pa je odvisna od okoliščin pouka. Načelna opredelitev splošnih in posebnih znanj omogoča določeno mero fleksibilnosti, diferenciacije in individualizacije pri učenju in poučevanju ter ocenjevanju. Pri ocenjevanju je mogoča izbira med načini in oblikami ocenjevanja, ki omogočajo ugotavljanje uspešnosti doseganja ravnih splošnih znanj, ki so obvezna za vse dijake/dijakinje, in načini in oblikami, ki omogočajo ugotavljanje kakovosti doseganja posebnih znanj, dogovorjenih med učitelji in dijaki/dijakinjami (Glej poglavje 2.).

Diferenciran pristop je še posebej pomemben na prehodu iz osnovne na srednjo šolo, saj imajo dijaki in dijakinje v tem obdobju zelo različna predznanja in izkušnje. Učitelj v gimnazijskem programu mora poznati cilje in pričakovane dosežke osnovnošolskega programa.

7.3.2 Kazalniki kakovostnega ocenjevanja

Pri načrtovanju, sestavljanju in izvajanju preizkusov znanja učitelj/učiteljica upošteva načela dobre prakse jezikovnega preverjanja in ocenjevanja (<http://www.ealta.eu.org/guidelines.htm>), med drugimi še zlasti naslednja:

- Preizkusi znanja so usklajeni z namenom, okoliščinami pouka in interesi, zmožnostmi in potrebami dijakov/dijakinj.
- Pri pripravi preizkusov znanja, vprašanj in posameznih nalog je pomemben razmislek o smiselnosti preizkusa in posamezne dejavnosti oziroma vprašanj za izbrani namen. Pomembno vprašanje: *Ali jezikovno znanje, ki ga dijak/dijakinja skozi preizkus pokaže, ustreza načinu jezikovne rabe v življenjskih okoliščinah (angl. non-test situation)? Kako je to mogoče utemeljiti? Kako to povezavo zaznavajo dijaki/dijakinje?*
- Ugotavljanje zanesljivosti lastnega ocenjevanja, veljavnosti vsebine, posameznih nalog, vprašanj in kriterijev. Pomembno vprašanje: *Ali res vrednotimo tisto, kar smo nameravali? Kako izbrani način vpliva na učenje? Ali je nabor vključenih znanj dovolj reprezentativen in notranje uravnotežen?* Preizkusi znanja naj bi bili dolgoročno in kratkoročno načrtovani tako, da ima vsak dijak/dijakinja možnost pokazati znanje na različne načine, med katerimi je zastopan tudi način, ki najbolj ustreza njegovim/njenim spoznavnim in učnim slogom.
- Ocenjevanje temelji na jasnih in vnaprej dogovorjenih kriterijih, ki izhajajo iz ciljev tega učnega načrta in ravni pričakovanih dosežkov (B1- B2), ki naj bi jih dijaki/dijakinje dosegali od 1. do 4. letnika gimnazije.

7.3.3 Področja ocenjevanja

Ocenjujemo

- **strateška in druga splošna in predvsem funkcionalna znanja in zmožnosti**, ki so potrebna za uspešno izvedbo dejavnosti, povezane s sprejemanjem, tvorjenjem ali posredovanjem sporočila v angleščini; (na primer, *zmožnost iskanja, zbiranja in urejanja podatkov, zmožnost uporabe slovarjev, zmožnost povezovanja in uporabe medpredmetnih/nadpredmetnih znanj, izražanje idej na različne načine, ustvarjalnost, sodelovalnost itn.*);
- **zmožnost slušnega in bralnega razumevanja**: v okviru dejavnosti, ki so povezane s poslušanjem in branjem, ugotavljamo raven razumevanja govornih oz. avdiovizualnih sporočil in najrazličnejših pisnih besedil v skladu s pričakovanimi dosežki (poglavje 4). Pri nalogah bralnega razumevanja ocenjujemo raven bralnega razumevanja, zmožnost povezovanja in razlage podatkov, zmožnost utemeljevanja odnosa/mnenja o prebranem **književnem besedilu** itd. V tem smislu razvijamo in vrednotimo celostno bralno in tudi **medkulturno zmožnost**;
- **zmožnost govornega in pisnega sporazumevanja, sporočanja in posredovanja**: v okviru pisnih in govornih dejavnosti ugotavljamo raven zmožnosti tvorjenja besedil v skladu s pričakovanimi dosežki (Glej poglavje 4.). Pri posameznih dejavnostih se pri ocenjevanju lahko osredotočimo le na nekaj elementov, ki jih v procesu opazujemo;
- na besedilni ravni preverjamo in ocenjujemo tudi **raven poznavanja besedišča, besedotvorja in uporabne slovnice, intonacijo in izgovarjavo, razumevanje glavnih značilnosti različnih slogov in registrov v govornem in pisnem jeziku**. Jezikovne sestavine preverjamo

in ocenjujemo na način, ki jasno nakazuje uporabnost pričakovanega in izraženega znanja v realističnih okoliščinah sporazumevanja. **Reprodukcija slovničnih in drugih pravil ni predmet ocenjevanja.**

7.3.4 Načini ocenjevanja

Pri pouku angleščine ocenjujemo znanje na različne načine. Ob že uveljavljenih pisnih in ustnih preizkusih znanja vključujemo tudi sodobnejše, t. i. alternativne načine in oblike ocenjevanja, ki temeljijo na neposrednem vrednotenju znanja, izkazanega v okoliščinah, ki so kar se da avtentične in ki dijakom/dijakinjam omogočajo življenje. Osnova za neposredno vrednotenje so sporazumevalne dejavnosti, s kakršnimi se uporabniki jezika srečujejo v resničnem sporazumevanju. Pri odločitvi o tem, kako bomo ocenili in dijakom/dijakinjam, poročali o kakovosti njihovega znanja in zmožnosti, upoštevamo uravnoteženo vključitev vseh znanj in zmožnosti, ki jih dijaki/dijakinje razvijajo in jih imajo možnost izraziti pri pouku angleščine, ter skladnost načina preverjanja s tem področjem (Glej 7.2.2 Področja ocenjevanja.).

A. Ustno ocenjevanje

Ustno ocenjujemo predvsem **zmožnost govornega sporočanja, sporazumevanja in posredovanja**. S tradicionalnim ustnim »izpraševanjem« posameznega dijaka (učitelj – dijak) pridobimo samo delen vpogled v govorne zmožnosti posameznega dijaka/dijakinje. Celovitejšo in bolj realistično oceno govornih zmožnosti v angleščini pridobimo skozi dejavnosti, v katerih dijaki/dijakinje dejavno sodelujejo: to so zlasti dejavnosti, ki vključujejo medosebno sporazumevanje med dijaki/dijakinjami. Oblike dela so lahko enogovorne, dialoške, oziroma v skupinah. Vrste dejavnosti so, podobno kot pri preverjanju znanja, predstavitev, poročilo, opis, ali sporazumevalne, na primer dialog, intervju, pogovor, igra vlog, izmenjava informacij itd. Dejavnosti so lahko vezane na slikovne ali slušno-slikovne iztočnice ali na besedilo, ki so ga dijaki slišali ali prebrali (Glej poglavje 4.).

Z govornimi dejavnostmi lahko ocenjujemo **zmožnost slušnega in** v nekaterih primerih tudi zmožnost **bralnega razumevanja**. Primeri dejavnosti so: odgovori na vprašanja o filmu ali govornem sporočilu, o prebranem besedilu, pogovori, obnavljanje, interpretacija (vendar v tem primeru ne ocenjujemo pomanjkljivosti v znanju slovnice ali besedišča).

B. Pisno ocenjevanje

Pisno ocenjujemo predvsem **zmožnost pisnega sporočanja in sporazumevanja** in različna področja jezikovnega znanja (Glej poglavje 7.2.2.).

Pisni izdelki

S pisnimi izdelki ocenjujemo zmožnost pisnega sporočanja in sporazumevanja. Ocenjujemo lahko pisne izdelke, to je različna besedila (na primer pisma, spise, eseje, referate itd.), ki jih

dijaki/dijakinje napišejo s pomočjo vodenih nalog ali samostojno. Pri ocenjevanju upoštevamo elemente, ki jih opazujemo pri pisnih izdelkih, navedeni pa so v poglavju o pričakovanih dosežkih (Glej poglavje 4.).

Pisni preizkusi znanja

S pisnimi preizkusi znanja tradicionalno ocenjujemo doseženo znanje vseh dijakov/dijakinj po določenem učnem sklopu ali časovnem obdobju. Število in dolžina pisnih preizkusov v posameznem ocenjevalnem obdobju sta odvisna od zgradbe in vsebine preizkusa oziroma znanj, ki se vrednotijo, od ciljev vrednotenja, razporeditve obremenitev za dijake/dijakinje in določil veljavnega pravilnika.

S pisnimi preizkusi znanja lahko ocenjujemo:

- zmožnost pisanja,
- slušno in bralno razumevanje,
- zmožnost rabe jezikovnih struktur in
- bogastvo besedišča in njegovo rabo.

S pisnimi preizkusi torej, poleg pisne zmožnosti, ocenjujemo tudi zmožnost slušnega in bralnega razumevanja in zmožnost jezikovne rabe, obseg reproduktivnega in produktivnega besedišča ter znanje in zmožnost tvorjenja besed (v sobesedilu). Podatki, ki so zbrani s pisnimi preizkusi osvetlijo različne podspretnosti in so dodatna informacija k celostni sliki o doseganju ciljev, ki jih zasledujemo v posameznih obdobjih učenja in poučevanja.

Kriteriji za ocenjevanje posameznih (pisnih, ustnih, integriranih/kombiniranih/sestavljenih) dejavnosti/nalog in odgovorov na vprašanja morajo jasno zrcaliti cilje ocenjevanja (jasno mora biti, katere vrste znanja vrednotimo in na podlagi kakšnih kriterijev posledično dodeljujemo posamezne točke). Dijak/dijakinja mora vedeti in razumeti, kaj s posameznim vprašanjem/nalogo ocenjujemo (razumevanje, ustreznost rabe ali jezikovno natančnost; če je, na primer, cilj vrednotenja raven razumevanja besedila, potem ne more biti kriterij za ocenjevanje jezikovna natančnost in nasprotno). Dokumentirani kriteriji so, poleg točkovnika, spremljevalni del vsakega preizkusa znanja. Če so nastajali v procesu učenja in preverjanja, jih imajo dijaki/dijakinje že zapisane ali shranjene v svoji mapi za samovrednotenje oziroma kje drugje (Pomembno je, da so dostopni in na ravni določene učne skupine dogovorjeni in usklajeni.). Enako velja tudi za alternativne načine ocenjevanja, ki so opisani v nadaljevanju.

C. Alternativni načini ocenjevanja znanja

Alternativni načini ocenjevanja so običajno manj formalni kot tradicionalni preizkusi znanja in skoraj vedno potekajo v daljšem časovnem obdobju, spremljajo dijaka/dijakinjo sproti, in ne samo ob zaokroženih vsebinskih ali časovnih enotah, njihov učinek na pouk in učenje pa bi naj bil kar se da pozitiven. **Z alternativnimi načini ocenjevanja znanja** (7.4, 7.4.4) lahko ocenjujemo kompleksnejše, integrirane in dolgotrajne dejavnosti, s kakršnimi se uporabniki jezika srečujejo v resničnem sporazumevanju. Še posebej so takšni načini primerni za vrednotenje procesnih

znanj in zmožnosti, na primer ekstenzivnega branja in pisanja besedil (pisanje besedil s točno določenim namenom in znanemu, 'resničnemu' naslovniku) ter projektnega dela. Spremljanje dosežkov dijaka/dijakinje v daljšem časovnem obdobju s pomočjo jezikovne mape, skozi zbirko razgovorov, opazovanj, dnevniških zapisov, vprašalnikov, ocenjevalnih lestvic za samovrednotenje itd. omogoča zanesljivejši vpogled v doseženo raven različnih znanj in zmožnosti in kaže na posameznikov individualni jezikovni razvoj.

Za vse vrste preizkusov oziroma načine ocenjevanja veljajo načela kakovostnega ocenjevanja (7.4.2). Dosežke ocenjujemo glede na kriterije in dijakov/dijakinj med seboj ne primerjamo.

7.3.5 Končna ocena

Končna ocena je sestavljena iz vseh ocen, ki jih dijak/dijakinja pridobi v šolskem letu in upošteva napredek dijaka/dijakinje v posameznem učnem obdobju. Upošteva celostno znanje in se oblikuje na podlagi uravnotežene vključitve vseh znanj in zmožnosti, ki jih dijak/dijakinja razvija pri pouku angleščine in ki jih ima priložnost pokazati. Zaključne ocene ne pridobimo z izračunavanjem aritmetične sredine.

Ob morebitnih izrazitih individualnih posebnostih (ovirah, kot so npr. legastenija, govorne motnje, izrazite osebnostne posebnosti itd.) je spremljanje razvoja, vrednotenje in ocenjevanje dijaka/dijakinje prilagojeno njihovim značilnostim in potrebam. Ne ocenjujemo znanj in zmožnosti, ki jih dijak/dijakinja ne more razviti. Djakov/dijakinj med seboj ne primerjamo: dosežke ocenjujemo glede na kriterije.

GIMNAZIJA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

